

Kansenkaart Spijk

GEMEENTE WEST BETUWE

GEMEENTE WEST BETUWE

NieuwBlauw
STEDENBOUW EN LANDSCHAP

Kansenkaart Spijk

In opdracht van:
Gemeente West Betuwe

Opgesteld door:
NieuwBlauw
www.nieuwblauw.nl
info@nieuwblauw.nl

Datum:
December 2025

Status:
Vastgesteld

Identificatienummer:
NL.IMRO.1960.SPIkansenkaart-VSG1

Projectgegevens:
20251126-WTB004-Sp-Kans-IND-6a.indd

Formaat:
dubbelzijdig A4 liggend

Inhoudsopgave

1 INLEIDING 6
1.1 Aanleiding: Omgevingsvisie West Betuwe 6
1.2 De Kansenkaart 6
1.3 Leeswijzer 6

2 HOE IS DE KANSENKAART OPGESTELD? 8
2.1 Inleiding 8
2.2 Vijf stappen 8
2.3 Participatieproces bewoners 8
2.4 Instrumentarium 9
2.5 Procedure 9

3 OMGEVINGSVISIE EN KANSENKAART 10
3.1 Inleiding 10
3.2 De Omgevingsvisie 10
3.3 De Kansenkaart 12

4 GEBIEDSANALYSE 14
4.1 Inleiding 14
4.2 Algemeen 14
4.3 Ligging en kwantitatieve kenmerken 14
4.4 Historie 14
4.5 Landschappelijke karakteristiek 17
4.6 Beschrijving en waardering huidige situatie 22

5 OPGAVEN VOOR SPIJK 26
5.1 Inleiding 26
5.2 Gezonde en leefbare leefomgeving 26
5.3 Wonen en voorzieningen 28
5.4 Mobiliteit en bereikbaarheid 30
5.5 Economie en ondernemerschap 32
5.6 Energie en klimaat 34
5.7 Natuur, cultuur en recreatie 36

6 RUIMTELIJKE ONTWIKKELKANSEN 38
6.1 Ontwikkelkansen 38
6.2 Kansen voor inbreidingslocaties 38
6.3 Kansen voor uitbreidingslocaties 39
6.4 Transformatielocatie 41
6.5 Lopende ontwikkeling 41
6.6 Ontwikkelkansen gezondheid 41
6.7 Ontwikkelkansen infrastructuur 41
6.8 Ontwikkelkansen wateropvang en hittestress 41
6.9 Ontwikkelkansen natuurontwikkeling en recreatie 42
6.10 Ontwikkelkansen cultuurhistorie 42

7 KANSENKAART SPIJK 44
7.1 Kansenkaart Spijk 44
7.2 Uitvoeringsparagraaf 46

BIJLAGEN
A Kaartenmap inventarisatiekaarten Spijk per opgave
B Rapportage resultaten vragenlijst Kansenkaart Spijk
C Beoordelingsmatrix uitbreidingslocaties Spijk
D Overzicht reacties Kansenkaart Spijk

1 Inleiding

Voor u ligt de Kansenkaart Spijk. De Kansenkaart geeft de mogelijkheden aan waar we de komende jaren kansen zien voor de kern van Spijk om bij te dragen aan de ambities en opgaven uit de Omgevingsvisie West Betuwe.

West Betuwe is één van de meest uitgestrekte, groene en waterrijke plattelandsgemeenten van Nederland. De gemeente heeft circa 52.000 inwoners en bestaat uit 24 dorpen en 2 stadjes.

De gemeente West Betuwe wil er zijn voor haar inwoners, ondernemers en (maatschappelijke) organisaties. Samen met de samenleving willen we bouwen aan een krachtige en toekomstbestendige gemeente. Hiertoe heeft de gemeenteraad in 2022 de Omgevingsvisie West Betuwe vastgesteld.

1.1 AANLEIDING: OMGEVINGSVISIE WEST BETUWE

De Omgevingsvisie geeft op hoofdlijnen aan voor verschillende thema's opgaven en ambities, waar we op in willen zetten en hoe we daar uitvoering aan willen geven. Onze omgevingsvisie geeft daarmee richting aan toekomstige ontwikkelingen, initiatieven en beleid. De Omgevingsvisie geeft tevens aan dat per kern de ambities en mogelijkheden uitgewerkt worden in een kernspecifieke gebiedsuitwerking.

1.2 DE KANSENKAART

De voorliggende Kansenkaart betreft de kernspecifieke gebiedsuitwerking voor Spijk. Formeel positioneren we het document als een vrijwillig programma onder de Omgevingswet.

De Kansenkaart brengt in beeld wat de kansen zijn voor ruimtelijke ontwikkelingen om vanuit Spijk bij te dragen aan de ambities en opgaven in de Omgevingsvisie West Betuwe. Op de Kansenkaart ligt de focus op de kern van Spijk, grofweg is dit het gebied dat niet in het bestemmingsplan buitengebied ligt, met de directe zone daaromheen. De Kansenkaart kent geen harde plangrens.

De Kansenkaart richt zich uitsluitend op de ruimtelijke ingrepen die invulling kunnen geven aan de ambities die uitgesproken zijn in de Omgevingsvisie West Betuwe. De Kansenkaart is nadrukkelijk geen economische toets, geen eigendomstoets, geen programmatische toets (b.v. wonen, bedrijvigheid en verkeer), geen toets met betrekking tot omgevingsaspecten (o.a. stikstof, bodem- en waterkwaliteit, natuurwaarden, externe veiligheid, archeologie) en een zeer beperkte toets aan niet-ruimtelijke programmaonderdelen (bv sociaaleconomisch, recreatie). Deze toetsen worden bij de uitwerking per kern geïmplementeerd.

De Kansenkaart is geen statisch document, maar levendig en in beweging. Bovendien zullen er vraagstukken zijn die zich in de loop der tijd aandienen en of aan verandering onderhevig zijn.

De gemeente maakt de afweging aan welke ontwikkeling ze haar medewerking verleent. Hierbij kan de gemeente tevens aanvullende randvoorwaarden meegeven.

De Kansenkaart vormt geen vervanging van geldend beleid. Beleidsplannen blijven van kracht.

1.3 LEESWIJZER

Hoofdstuk twee geeft een toelichting op het proces voor het opstellen van de Kansenkaart. Hoe is participatie ingezet? En op welke wijze zijn de vakspecialisten van de gemeente betrokken? Het derde hoofdstuk gaat nader in op de context van de Omgevingsvisie West Betuwe en de relatie met de Kansenkaart. Het vierde hoofdstuk behandelt de gebiedsanalyse van Spijk. Hier komen o.a. de karakteristieken van Spijk aan de orde, de historische kenmerken en de landschappelijke en stedenbouwkundige analyse. Deze gegevens vormen een belangrijke basis voor het herkennen en benoemen van de kansen op de kaart. In hoofdstuk vijf leest u de opgaven vanuit de omgevingsvisie voor Spijk en in hoofdstuk zes zijn deze vertaald naar de ruimtelijke kansen in de kern. Hoofdstuk zeven toont de verbeelding van de Kansenkaart en geeft de uitvoeringsparagraaf voor de Kansenkaart.

Luchtfoto Spijk en omgeving, bron: PDOK

2 Hoe is de Kansenkaart opgesteld?

2.1 INLEIDING

In vijf stappen is gekomen tot de Kansenkaart. Hieronder zijn de stappen kort beschreven.

2.2 VIJF STAPPEN

1. Inventarisatie
Om de discussie over de kansen voor de diverse opgaven goed te kunnen voeren zijn per opgave de relevante aspecten in de kern op kaart gezet. Deze inventarisatiekaarten zijn als bijlage A opgenomen bij deze Kansenkaart.

2. Startbijeenkomst In het dorpshuis
Op 6 juni 2024 is een inloopavond georganiseerd waarvoor alle inwoners van Spijk uitgenodigd waren. Tijdens deze bijeenkomst is het proces van de Kansenkaart aan bewoners gepresenteerd en kon men vragen stellen, kennisnemen van de inventarisatiekaarten en zich opgeven voor de klankbordgroep. Door de gemeente is een klankbordgroep van acht personen samengesteld. Naast bewoners (verschillend in leeftijd en woonlocatie) was een afvaardiging van de dorpsraad uitgenodigd om deel te nemen aan de klankbordgroep.

3. Ophalen wensen en ideeën
Bewoners
Samen met de klankbordgroep zijn de inventarisatiekaarten doorgenomen en zijn de vragen geformuleerd om wensen en ideeën op te halen bij de dorpsbewoners via een online vragenlijst. Er is gekozen voor een online vragenlijst om zo veel mogelijk inwoners de kans te geven om hun mening te delen. Alle inwoners zijn via de website van de gemeente, social-media-kanalen van de gemeente, posters bij het dorpshuis en een melding in de krant uitgenodigd om de onlinevragenlijst in te vullen. In de vragenlijst is de bewoners gevraagd naar meningen, wensen en ideeën. De vragenlijst had tot doel het ophalen van ideeën en inspiratie en is niet gebruikt als "stemming" waarbij de meeste stemmen gelden. Voor het beantwoorden van vragen en het krijgen van hulp bij het invullen van de online vragenlijst is een inloopmoment georganiseerd in het dorpshuis.

De vragenlijst kon tussen 17 en 30 september 2024 ingevuld worden. De vragenlijst voor Spijk is 105 maal ingevuld. Om de vragenlijst zo laagdrempelig mogelijk te houden was het niet verplicht om elke vraag te beantwoorden. Hierdoor zijn niet alle vragen door iedereen ingevuld. De meeste respondenten (77%) waren inwoners. 9% van de respondenten was jonger dan 35 jaar, 61% van de respondenten was tussen 35-65 jaar en 30% was ouder dan 65 jaar. De rapportage van de online vragenlijst is opgenomen als bijlage B bij deze Kansenkaart.

Initiatiefnemers
De gemeente heeft contact opgenomen met de bewoners die in de online vragenlijst hadden aangegeven dat ze een plan of een idee voor een mogelijke ontwikkeling binnen het plangebied van de Kansenkaart hebben.

Organisaties
Naast de bewoners zijn ook organisaties geconsulteerd zoals woningbouwverenigingen, de Vereniging tot Behoud van het Lingelandschap, Waterschap Rivierenland en de Provincie Gelderland.

Ambtelijk
De wensen en ideeën die leven bij de verschillende vakdisciplines (op basis van vastgestelde/in ontwikkeling zijnde (thematische) beleidskaders) zijn verzameld.

4. Toetsing ideeën en wensen
De opgehaalde ideeën en wensen zijn door de vakspecialisten van de gemeente getoetst aan beleidskaders. Een belangrijke methode voor de beoordeling voor ideeën voor woningbouwuitbreidingen is de beoordelingsmatrix die door de gemeente ontwikkeld is. In paragraaf 2.3 wordt de beoordelingsmatrix nader toegelicht.

5. Opstellen Kansenkaart
De haalbare wensen en ideeën zijn, in overleg met de klankbordgroep, opgenomen op de Kansenkaart.

2.3 PARTICIPATIEPROCES BEWONERS

Doel van de participatie is de kwaliteit van de Kansenkaart verbeteren door advies van de bewoners en het creëren van draagvlak voor de Kansenkaart. Het participatieproces van de Kansenkaart is vormgegeven op basis van de Handreiking participatie. De Handreiking participatie is onderdeel van het Participatiebeleid, dat door de gemeenteraad op 28 september 2021 is vastgesteld.

De bewonersparticipatie heeft op twee niveaus plaatsgevonden: op het niveau van een klankbordgroep

(8 deelnemers, 9 bijeenkomsten) en op het niveau van alle bewoners (inloopavond en online vragenlijst, alle belangstellenden konden participeren).

2.4 INSTRUMENTARIUM

In het werkproces is gebruik gemaakt van gesprekken, fysieke bijeenkomsten, presentaties, een online vragenlijst en een beoordelingsmatrix. In deze paragraaf wordt ingegaan op deze instrumenten:

Online bevragingstool Maptionnaire
Maptionnaire is een online bevragingstool waarmee op een laagdrempelige en visuele manier mensen bevraagd kunnen worden. Met deze participatietool kunnen mensen via beeld, video en tekst geïnformeerd worden en kunnen ideeën en belevingen van respondenten letterlijk op de kaart worden gezet. Tevens kunnen allerlei enquêtevragen gesteld worden. De tool kan op verschillende wijzen worden ingericht, afhankelijk van het doel van de enquête. Voor de Kansenkaart was het doel om zo breed mogelijk kwalitatieve informatie op te halen. De bewoners hebben veel specifieke gebiedskennis en ervaren hun omgeving op een bepaalde manier. Deze informatie is opgehaald.

Ook was het een wens om bijvoorbeeld jongeren die noodgedwongen elders zijn gaan wonen maar die graag terugkomen met deze wijze van bevragen te betrekken en ook aan hen hun inbreng te vragen. Er is daarom gekozen voor een zeer laagdrempelige wijze van bevragen. De enquête kon anoniem ingevuld worden en er is geen barrière opgeworpen via een wachtwoord. Met de gekozen methodiek was het mogelijk om als persoon meerdere malen de vragenlijst in te vullen; heeft iemand meerdere apparaten dan kan iemand meerdere malen meedoen. Dit vormde echter geen belemmering voor het doel van deze enquête (kwalitatieve informatie ophalen). Bij de interpretatie van de resultaten is het wel belangrijk dit voor ogen te houden. De uitkomsten van de enquête mogen niet kwantitatief geïnterpreteerd worden, ze kunnen dus nadrukkelijk niet als stemming beschouwd worden. Dit is aan alle deelnemers duidelijk en herhaaldelijk gecommuniceerd.

Beoordelingsmatrix
Voor de toetsing van uitbreidingslocaties is er een matrix opgesteld. Met deze matrix kunnen potentiële ontwikkellocaties buiten de komgrens worden getoetst aan een aantal criteria met betrekking tot:

- de inpasbaarheid van de toekomstige uitbreiding in het bestaande landschap,
- de inpasbaarheid in de historische structuren van dorp en landschap
- de mate waarin een mogelijke uitbreiding de kernstructuur (bebouwing, infrastructuur en voorzieningen) ondersteunt, verbetert of versterkt.

2.5 PROCEDURE

Het college heeft op 22 april 2025 het besluit genomen tot vaststellen van de Kansenkaart Spijk. Op 29 april 2025 is de besluitenlijst openbaar gemaakt en heeft de communicatie over de vaststelling van de Kansenkaart plaatsgevonden. Van 29 april tot en met 20 juni 2025 hebben belanghebbenden en geïnteresseerden de mogelijkheid gehad om te reageren. Het college heeft vervolgens besloten of de ingediende reacties aanleiding zijn geweest tot het aanpassen van de Kansenkaart. In "Overzicht reacties Kansenkaart Spijk" (bijlage D) zijn de ingekomen reacties beantwoord en is aangegeven of de reactie heeft geleid tot een aanpassing van de Kansenkaart. Op 2 december 2025 is de Kansenkaart Spijk definitief vastgesteld door het college en is de Kansenkaart Spijk in werking getreden.

3 Omgevingsvisie en Kansenkaart

3.1 INLEIDING

De Omgevingsvisie West Betuwe vertelt het verhaal van de toekomst van onze gemeente. En geeft antwoord op de vraag: hoe zien we de gemeente in 2040? De Omgevingswet verplicht gemeenten om een omgevingsvisie vast te stellen. De omgevingsvisie kan worden gezien als de opvolger van de structuurvisie uit de Wet ruimtelijke ordening, maar dan met een grotere reikwijdte en meer integrale insteek.

De Kansenkaart is een uitwerking van de Omgevingsvisie West Betuwe. De omgevingsvisie geldt voor de hele gemeente en geeft een globaal beeld van de plannen voor de toekomst van de leefomgeving. De Omgevingsvisie West Betuwe gaat in op de opgaven waar de gemeente zich voor gesteld ziet en gaat in op de ambities die bij de opgaven horen. De Omgevingsvisie West Betuwe geeft niet aan waar de kansen in de kernen liggen om deze ambities waar te maken. Dit wordt weergegeven op de Kansenkaart.

3.2 DE OMGEVINGSVISIE

3.2.1 Actueel beleid

Als gevolg van de fusie op 1 januari 2019 is in de afgelopen jaren vrijwel al het (thematisch) beleid over de fysieke leefomgeving geharmoniseerd en geactualiseerd. In de Omgevingsvisie West Betuwe (vastgesteld in 2022) zijn de hoofdlijnen en de ruimtelijke uitwerking van het recente beleid overgenomen.

3.2.2 Strategische opgaven en ambities

In de Omgevingsvisie West Betuwe staan de strategische opgaven voor de gemeente tot 2040 vermeld:

1. een gezonde en leefbare leefomgeving
2. wonen en voorzieningen
3. mobiliteit en bereikbaarheid
4. economie en ondernemerschap
5. landbouw
6. energie en klimaat
7. natuur, cultuur en recreatie.

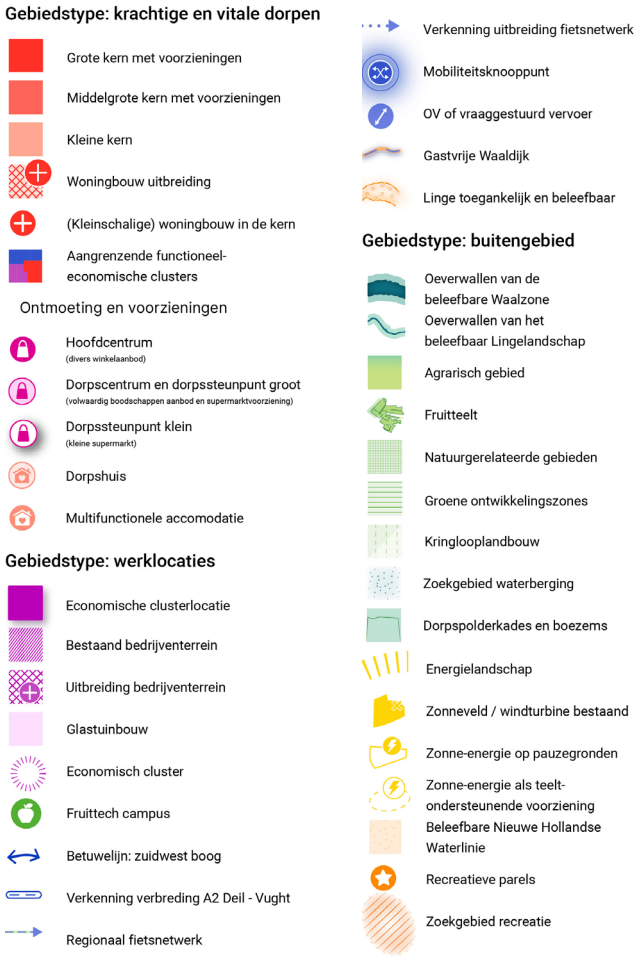
Voor elk van de opgaven zijn specifieke ambities geformuleerd.

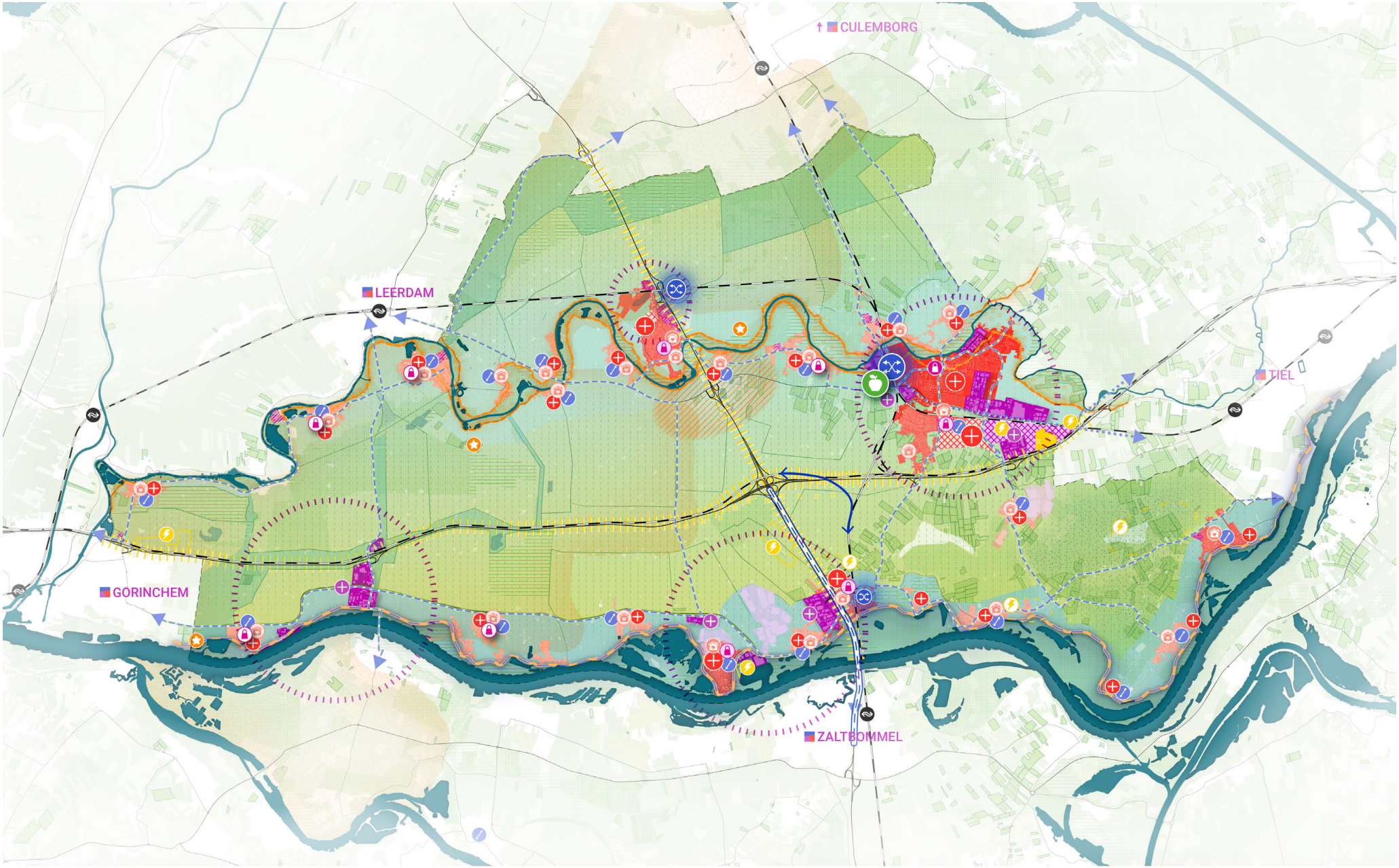
3.2.3 Kernambities

Het toekomstverhaal van West Betuwe is terug te voeren naar drie kernambities. Deze kernambities staan met elkaar in verbinding en zijn integraal. Dit betekent dat de verschillende strategische opgaven hierin tot uiting komen.

De drie kernambities samen schetsen de gewenste ontwikkelrichting van West Betuwe voor de komende jaren:

1. De gemeente West Betuwe zet in op toekomstbestendige en leefbare kernen
2. Als gemeente West Betuwe ontwikkelen we ons tot dé fruitgemeente van Nederland.
3. De gemeente West Betuwe versterkt haar beleefbaar rivierlandschap waarin kleinschaligheid en de 'dorpse sfeer' de boventoon voeren.

Visiekaart West Betuwe, Omgevingsvisie

3.3 DE KANSENKAART

3.3.1 Wat is de Kansenkaart

De Kansenkaart is een uitwerking van de Omgevingsvisie West Betuwe voor de specifieke kern. De Kansenkaart is geen kaart waarop exact staat hoe de kern er in de toekomst uit zal zien. De kaart geeft ruimtelijke mogelijkheden aan die, indien uitgevoerd, kunnen bijdragen aan het behalen van de ambities van de gemeente. Bij het benoemen van de kansen op de Kansenkaart is niet gekeken naar zaken als de economische en programmatische haalbaarheid, de eigendomssituatie en slechts in zeer beperkte mate naar andere niet-ruimtelijke programmaonderdelen zoals sociaaleconomische aspecten en recreatie. De Kansenkaart vormt geen vervanging van geldend beleid, wetgeving en formele procedures.

De Kansenkaart richt zich uitsluitend op de ruimtelijke mogelijkheden die invulling kunnen geven aan de ambities die uitgesproken zijn in de Omgevingsvisie West Betuwe. Omdat de opgave 'Landbouw' voornamelijk gericht is op het buitengebied en de Kansenkaart zicht richt op de kern is de opgave 'Landbouw' niet opgenomen op de Kansenkaart.

3.3.2 Status van de Kansenkaart

De Omgevingsvisie is vastgesteld door de gemeenteraad. De Kansenkaart is een uitwerking van de Omgevingsvisie West Betuwe en is een onderdeel van het vrijwillig programma 'fysieke leefomgeving'.

De Kansenkaart is een van de bronnen voor de toekomstige Kernagenda. De Kernagenda is het belangrijkste document van het Kerngericht werken.

4 Gebiedsanalyse

4.1 INLEIDING

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de ligging, ontstaansgeschiedenis en landschappelijke en stedenbouwkundige kenmerken van de kern. Deze gebiedsanalyse geeft inzicht in de ruimtelijke aspecten die een rol spelen bij het herkennen van kansen in de kern. De kansen worden beschreven in hoofdstuk 6.

4.2 ALGEMEEN

Spijk is het meest westelijk gelegen dorp van West Betuwe. Veel van de sociale activiteiten spelen zich af in en om het dorpshuis. Voor de dagelijkse boodschappen steunen bewoners op het aanbod in Gorinchem.

Spijk in getallen

Aantal inwoners (2019):	*920*
Groei van de bevolking 2000-2019 %:	*4,2*
Aandeel bevolking <25 jaar %:	*25,9*
Aandeel bevolking 25-65 jaar %:	*53,0*
Aandeel bevolking >65 jaar %:	*21,1*
Aantal woningen (2019):	*381*
% sociale huur:	*19*
% particuliere huur:	*4*
% woningen gebouwd zijn na 2000 (2019):	*13*
Aantal basisvoorzieningen:	*3*
(basisschool, eerstelijnszorg, OV, winkel, pinautomaat, ontmoetingsplek)	

Bron: Bijlageboek Woonvisie 2020 – 2030: wonen naar behoefte

4.3 LIGGING EN KWANTITATIEVE KENMERKEN

De in Nederland veel voorkomende naam Spijk verwijst in veel gevallen naar de ligging in een bocht van de rivier. Dit is ook het geval bij Spijk in West Betuwe. Spijk ligt aan de linkeroever van de Linge die bij Spijk een bocht maakt.

Vanuit Spijk is de A15 te bereiken via de Spijksesteeg (ca. 1,3 km). Via station Gorinchem is Spijk op het spoor aangesloten. De afstand Spijk-Gorinchem NS-station bedraagt 4 km.

In Spijk zijn een basisschool, een dorpshuis, een speeltuin en een voetbalvereniging aanwezig.

4.4 HISTORIE

4.4.1 Stadsontwikkeling
In het rapport "Erfgoed in de gemeente West Betuwe: deel 1" van RAAP is de stadsontwikkeling van Spijk als volgt beschreven.

Spijk is in de vroege middeleeuwen ontstaan op een zeer smalle oeverwal van de Linge. In de loop der eeuwen ontwikkelde zich een langgerekt dijkdorp (Spijk-Vogelswerf) met bebouwing, voornamelijk boerderijen, langs de Zuiderlingedijk. De ten zuiden van de Lingedijk liggende Spijkse Kweldijk vormt een achterstraatstructuur die echter pas laat in de 20e eeuw enige bebouwing kreeg.

Zeer bescheiden dorpsuitbreiding vond plaats in de vorm van verdichting van enkele beperkte delen van het dijklint. Direct ten zuiden van de dorpskerk werd in de

Historische ontwikkeling van Spijk 1850, 1950, 2023 (bron: Topografische kaart)

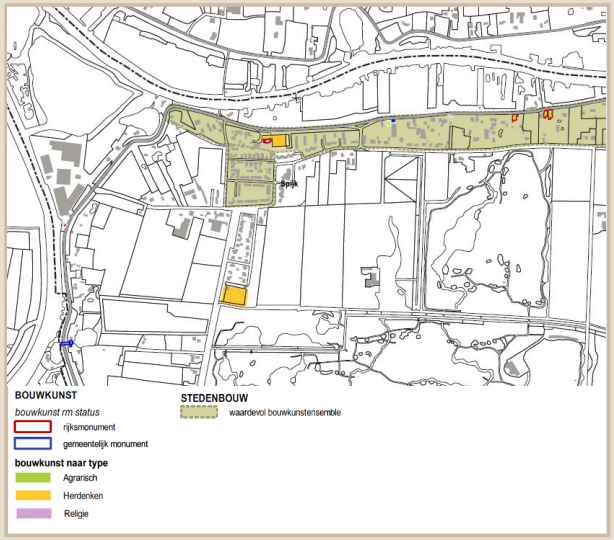

Zijaanzicht Huis Spijk in Spijk (met op de achtergrond de kerk van Spijk), Roelant Roghman, 1646-1647 (bron: Mijn Gelderland) .

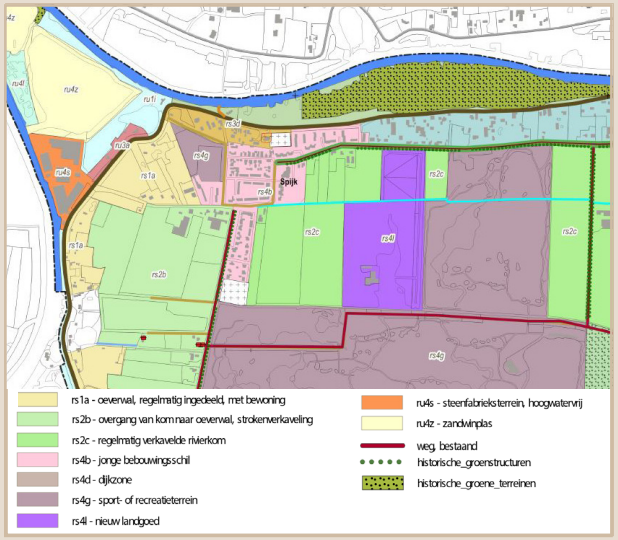
Door RAAP is de gemeente West Betuwe archeologische en cultuurhistorisch in kaart gebracht (Erfgoed in de gemeente West Betuwe, RAAP.

Hiernaast zijn uitsnedes uit de verschillende kaartbeelden opgenomen. Kenmerken van Spijk zijn:

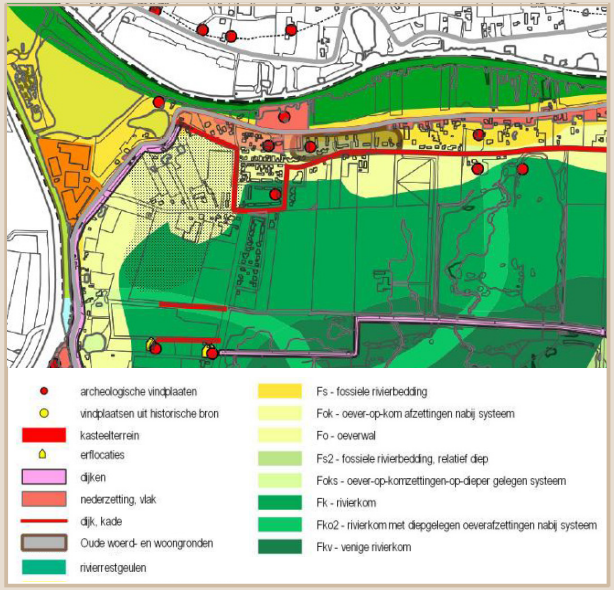
- *Spijk is gebouwd op een smalle oeverwal;*
- *de bebouwingsstuctuur van Spijk, waarbij tussen te twee dijken is gebouwd, is aangemerkt als een waardevol bouwkunst ensemble;*
- *De locatie waar Het Huis Spijk heeft gestaan is niet beschermd. De locatie is nog wel te herkennen in het landschap.*

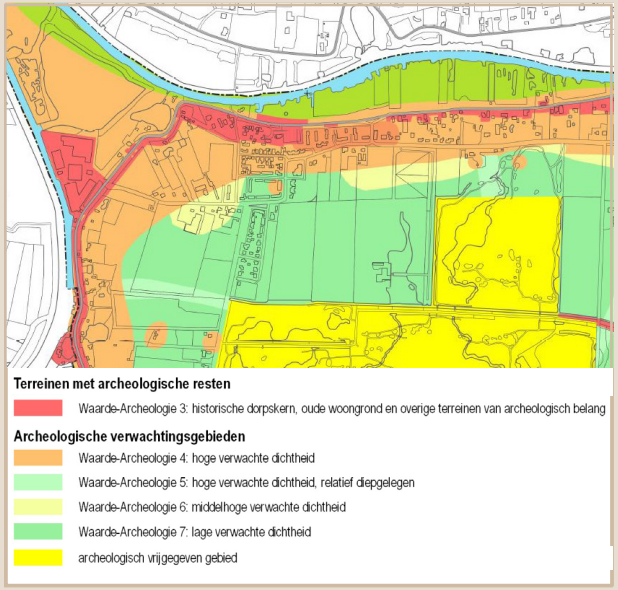
Kenmerkenkaart Bouwkunsten stedenbouw (bron: RAAP)

Cultuurlandschappelijke kenmerkenkaart (bron: RAAP)

Bodemkundige landschappenkaart (bron: RAAP)

Archeologische beleidskaart (bron: RAAP)

jaren 30 een straatje met dubbele arbeiderswoningen gerealiseerd. In de vroege naoorlogs periode is het buurtje verder naar het zuiden toe uitgebreid met blokken geschakelde eengezinswoningen in een eenvoudige halfopen verkaveling.

4.4.2 Het Huis Spijk
Tussen de eerste helft van de 15e eeuw tot 1814 heeft er een kasteel gestaan tegenover de kerk in Spijk, aan de Linge: "Het Huis Spijk"

In de middeleeuwen bouwen leden van de familie Van Arkel veel kastelen in de grensstreek van Holland en Gelderland. Huis Spijk is hier een uitzondering op en wordt waarschijnlijk in de vroege 15e eeuw gesticht door de familie Van Asperen van Vuren.

De buitendijkse ligging van het kasteel bood de kans om controle uit te oefenen over de scheepvaart op de Linge.

In het begin van de 19e eeuw was de heerlijkheid Spijk eigendom van de familie Sweerts de Landas. Zij laten het kasteel in mei 1814 vanwege economische redenen openbaar veilen. Een belangrijke voorwaarde bij de verkoop is dat het kasteel moest worden afgebroken. Het terrein van het voormalige kasteel bestaat nu uit griendland en is niet beschermd.

Hoewel het oorspronkelijke kasteel in de loop der eeuwen verdween, herinnert de locatie nog steeds aan de middeleeuwse geschiedenis van de streek *(Bron: P. de Jong, Heerlijkheden rond Gorinchem, HKWB, Mijn Gelderland).*

4.5 LANDSCHAPPELIJKE KARAKTERISTIEK

Voor de landschappelijke karakteristiek van Spijk geeft deze paragraaf de relevante informatie uit de Streekgids van de Provincie Gelderland, het Landschapsontwikkelingsplan van de gemeente en de specifieke landschappelijke analyse van Spijk.

4.5.1 Landschapsontwikkelingsplan
In het Landschapsontwikkelingsplan "Stroomlijnen door het landschap" (2022) (LOP) worden diverse landschapsensembles besproken. Spijk is gelegen in het landschapsensemble: De Poort van de Groene Parel.

In het ensembleboek behorende bij het LOP is het gebied beknopt beschreven en gewaardeerd en zijn mogelijkheden voor behoud van de gebiedskwaliteiten en kansen en mogelijkheden voor de ontwikkeling van het gebied geschetst. In het ensembleboek is het volgende opgenomen over de omgeving van Spijk:

Speerpunten visie LOP

1. *Behoud én versterk de kernkwaliteiten van de landschapsensembles waarin de historie van het rivierenlandschap nog herkenbaar is. Versterk de groenblauwe dooradering van het landschap.*
2. *Bouw "tussen de bedrijven door" aan een vernieuwde robuuste landschappelijke groenstructuur.*
3. *Accentueer de kruisingen van de boven-regionale stromen door het landschap.*
4. *Belangrijk is dat dit ingespeeld wordt op het actuele grondgebruik en op de historie, maar dat ook vooruitgekeken wordt. Sluit aan op de stuwende krachten achter de ontwikkeling van het landschap. Dat zijn lang niet alleen de overheden, maar ook ondernemers, organisaties en burgers die initiatieven ontplooien in het landschap.*

Langs de Linge heeft zich een gouden woonzoom ontwikkeld van Spijk naar Heukelum. De huizen staan op, aan of net onder de Lingedijk met daarachter een kleine, open kom. Aan de waterkant liggen enkele recreatieve voorzieningen en afwisselend rietlanden en kleine bosschages. Soms vertoeft hier ook een hobbyboer met paarden- of ponyweide. Het is deels Natura 2000-gebied.

Spijk ligt in een gebied waar de grote schaal van de Tielerwaard domineert. Het gebied maakt deel uit van de Nieuwe Hollandse Waterlinie, waarvan behalve GeoFort (Fort bij de Nieuwe Steeg) en het fort bij Vuren ook enkele 'gedekte wegen', schuilplaatsen en bunkers in het open komgebied getuigen. Dat open gebied zou onder water gezet kunnen worden gezet om de vijand tegen te houden.

Ook tegenwoordig is dit deel van de gemeente een overgang, namelijk van het landelijke rivierengebied in Gelderland naar het stedelijke westen. Hier begint de zuidvleugel van de Randstad. In deze rustige hoek van het Spijkse veld ligt een groot cluster van recreatieve terreinen: het Lingebos, een pannenkoekenrestaurant en een golfbaan. De Nieuwe Zuiderlingedijk is nu een belangrijk natuurgebied met broekbossen in venig terrein. Deze staan in verbinding met de andere natuurterreinen van Staatsbosbeheer in de Linge-uiterwaarden en de kom.

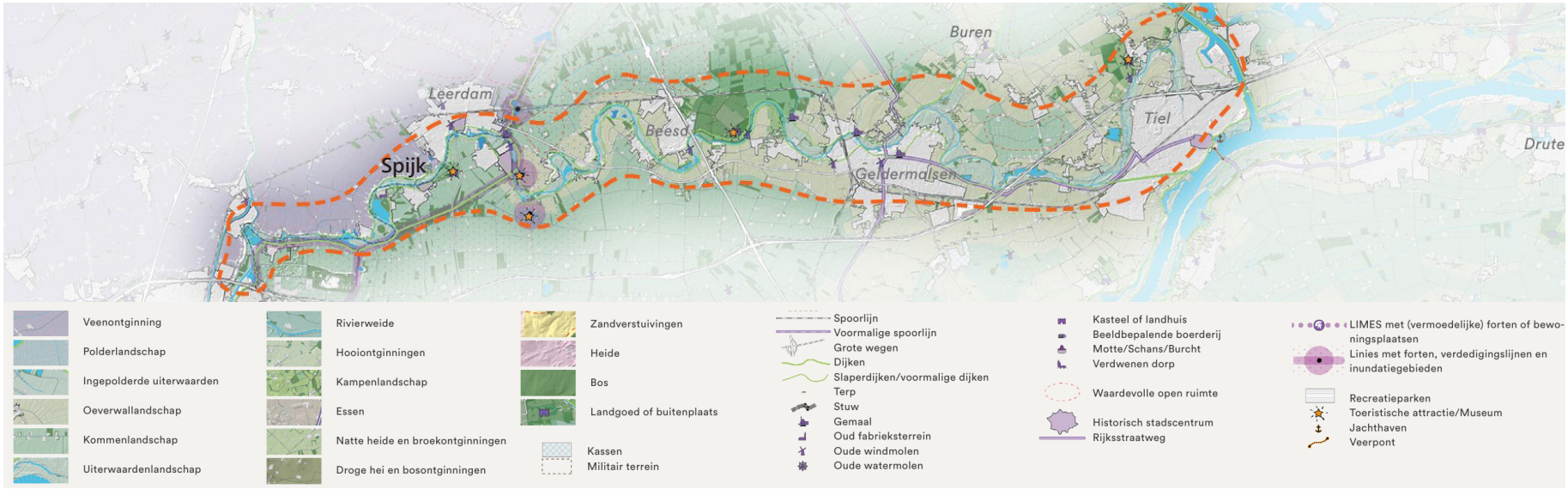
4.5.2 Streekgids Gelderland
In de Streekgids Gelderland is Spijk opgenomen in het deelgebied "Meanderende Lingelandschap en komgronden" waarover het volgende in de Streekgids is opgenomen:

<u>Slingerende rivier met smalle oeverwal</u>
De Linge is ten oosten van Tiel een sterk meanderende rivier, die de ontwatering verzorgt van het gebied tussen de Waal en de Nederrijn. De rivier heeft smalle uiterwaarden waarlangs hoger gelegen zavelige oeverwallen liggen die richting het westen smaller worden. In het achterland liggen de lager gelegen natte komgronden met een zwaardere kleibodem.

<u>Kleinschalig oeverwallenlandschap aan weerszijden van de rivier</u>
De oeverwallen langs dit deel van de Linge vormen een fraai authentiek landschap. Men vindt er een rijke afwisseling van boomgaarden, gras- en bouwlanden, buurtschappen, dorpen, buitenplaatsen, kasteelterreinen en beeldbepalende boerderijen.

<u>Diverse landgoederen langs de rivier</u>
Landgoed Heerlijkheid Mariënwaerdt ligt als één van de grootste landgoederen van Gelderland langs de Linge. Daarnaast zijn nog diverse andere landgoederen te vinden als Kasteel Heukelum, Kasteel Soelen en Landgoed Noordenhoek.

<u>Watererfgoed</u>
Het authentieke landschap langs de Linge is een breed scala aan erfgoed te vinden, bijvoorbeeld in de vorm van dijkmagazijnen, wielen, molens, torens en de karakteristieke overtuinen. Bijzonder in het gebied ten

Integrale kwaliteitskaart Bron: Streekgids Ruimtelijke Kwaliteit & Landschap Betuwe & Tielerwaard, BoschSlabbers

Kernkwaliteiten Bron: Streekgids Ruimtelijke Kwaliteit & Landschap Betuwe & Tielerwaard, BoschSlabbers

zuiden van Leerdam zijn de fortificaties en liniedijken van de Nieuwe Hollandsche Waterlinie.

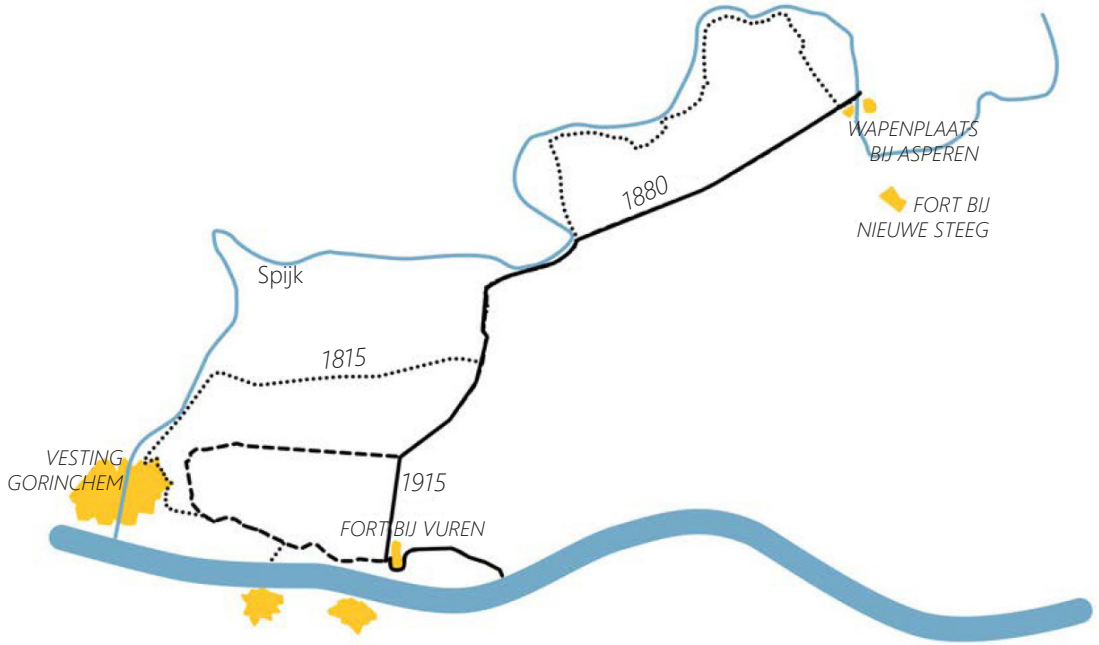
4.5.3 De Nieuwe Hollandse Waterlinie

Hollandse Waterlinie UNESCO werelderfgoed

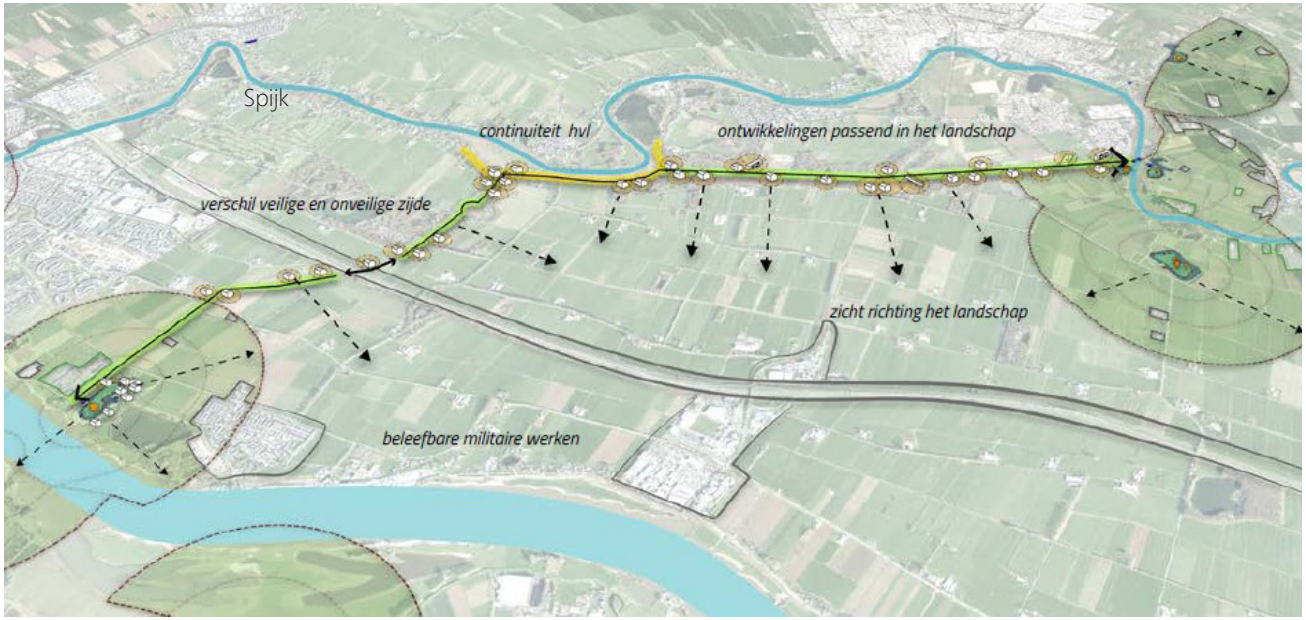
De Hollandse Waterlinies zijn uniek en zijn op een bijzondere manier verbonden aan het Nederlandse Landschap. De Hollandse Waterlinies worden gevormd door de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de Stelling van Amsterdam. Samen vormen deze verdedigingswerken sinds 2021 één UNESCO Werelderfgoed: de Hollandse Waterlinies. De uitzonderlijke universele waarde van het Werelderfgoed Hollandse Waterlinies mag niet worden aangetast.

De drie kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies zijn:

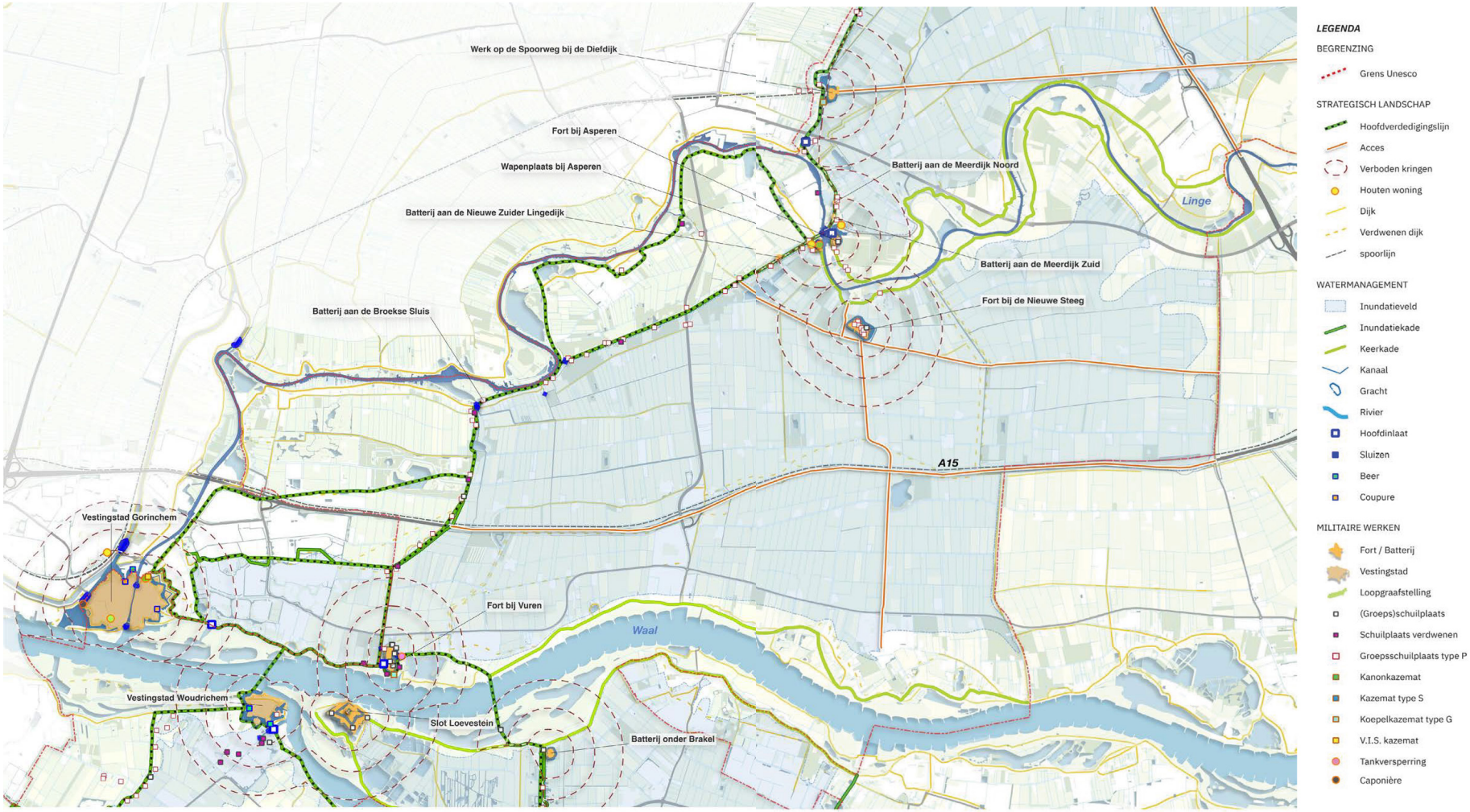
1. Strategisch landschap: Hoofdverdedigingslijn (of hoofdweerstandslijn), inundatiekommen en komkeringen, accessen, verboden kringen, houten huizen;
2. Watermanagementsysteem: Waterwegen en inundatiekanalen (rivieren, inundatie- en toevoerkanalen), dijken en kaden (rivierdijken en polderkaden), inundatiesluizen (hoofdinlaat, sluizen en verspreidingsluizen), ondersteunende waterwerken (dammen, duikers, gemalen, uitlozingskommen, schotbalkenloodsen, plofsluizen /duikers);
3. Militaire werken: Vestingen, forten, werken, batterijen, stellingen, kazematten, schuilplaatsen, andere militaire objecten (loopgraven, luisterposten, tankgrachten, versperringen, gedekte wegen).

Schematische weergave van de hoofdverdedigingslijn in 1815, 1880 en 1915
(bron: Gebiedsanalyse Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies, Tielerwaard, Provincie Gelderland)

Uitgangspunten bij ontwikkelingen bij de Diefdijklinie
(bron: Gebiedsanalyse Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies, Tielerwaard, Provincie Gelderland)

Topografische kaart met overzicht van kernkwaliteiten Tielerwaard (bron: Gebiedsanalyse Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies Tielerwaard, Provincie Gelderland)

De Nieuwe Hollandse Waterlinie

In de "Gebiedsanalyse Kernkwaliteiten Hollandse Waterlinies Tielerwaard" van de provincie Gelderland is inzicht gegeven in waar en hoe de kernkwaliteiten zich manifesteren in de Tielerwaard zodat ze duurzaam in stand gehouden kunnen worden en ingezet kunnen worden als bouwsteen voor ontwikkeling. Spijk is gelegen is het westen van de Tielerwaard.

De Nieuwe Hollandse Waterlinie werd vanaf het begin van de 19de eeuw aangelegd. Het belangrijkste principe van een waterlinie is onderwaterzetting (inundatie) van land, zodat de vijand het te verdedigen gebied niet kan bereiken. Het water houdt de vijand letterlijk op afstand. Een waterlinie heeft een 'veilig' binnengebied en een 'onveilig' gebied daarbuiten. Het onveilige gebied kon grotendeels onder water worden gezet. Daartussen ligt een lijn (hoofdweerstandslijn of hoofdverdedigingslijn) die vaak samenvalt met de grens tussen het wel en niet onder water te zetten gebied (inundatiekering).

Op kwetsbare plekken, zoals bij doorgaande (water-) wegen en spoorlijnen werden verdedigingswerken (fort, batterij e.d.) gebouwd om zo de potentiële toegang te beveiligen. Deze accessen waren vaak niet te inunderen. Het inundatiewater werd via een stelsel van sluizen in rivieren en kanalen aangevoerd.

Over grote lengte zijn deze hoofdlijnen van de Hollandse Waterlinies in het Nederlandse landschap terug te vinden. Toch laten de linies zeker geen uniform beeld zien. Het systeem moest in de praktijk steeds worden aangepast en verfijnd, als gevolg van de terreinkenmerken van de verschillende landschapstypen en de aanwezigheid van steden en dorpen, maar ook als reactie op ontwikkelingen in militaire techniek.

De hoofdverdedigingslijn in de Tielerwaard loopt over een samenstel van dijken die al voor de Nieuwe Hollandse Waterlinie bestonden en maakt onderdeel uit van de Diefdijklinie. Dit samenstel bestaat uit rivierdijken en nooddijken, waarvan de laatsten een overvloed aan water keerden en naar de Waal voerden. De hoofdverdedigingslijn is in de Tielerwaard een aantal keer verplaatst.

De volgende drie tijdsperiodes met een andere loop van de hoofdverdedigingslijn zijn te onderscheiden:

- De hoofdverdedigingslijn van 1815 over de Oude Zuiderlingedijk, een stuk Zuiderlingedijk, waarna de hoofdverdedigingslijn in zuidelijke richting over de Poelweg liep, waarna voor de huidige locatie van de A15 de hoofdverdedigingslijn in diagonale zuid-westelijke richting naar de Spijksedijk liep richting Vesting Gorinchem;
- De hoofdverdedigingslijn van 1880 over de Nieuwe Zuiderlingedijk die in 1809 werd aangelegd om Heukelum te beschermen tegen Gelders overstromingswater, een stuk Zuiderlingedijk, waarna de hoofdverdedigingslijn in zuidelijk richting over de Poelweg liep, waarna de hoofdverdedigingslijn na de huidige locatie van de A15 in diagonale zuid-westelijke richting een stuk over de Dalemse Zeiving naar de Lingsesdijk liep en deze over de Lingsesdijk en vervolgens de Merwededijk en de Waaldijk richting Fort bij Vuren liep;
- De hoofdverdedigingslijn van 1915 die net als die van 1880 over de Nieuwe Zuiderlingedijk liep, waarna een stuk Zuiderlingedijk gevolgd werd tot aan de Poelweg, de Poelweg in zuidelijke richting volgde en diagonaal in zuidwestelijke richting naar de Dalemse Zeiving overstak, waarna deze in zuidelijke richting gevolgd werd naar Fort bij Vuren.

Niet alle dijken van de hoofdverdedigingslijnen zijn bewaard gebleven. De Oude Zuiderlingedijk, Nieuwe Zuiderlingedijk, Zuiderlingedijk als wel de Poelweg, Spijksedijk, Lingsesdijk, Merwededijk en Dalemse Zeiving bestaan nog.

Uitgangspunten voor ontwikkeling

Op basis van de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies zijn twee uitgangspunten geformuleerd voor ruimtelijke ontwikkelingen die van invloed zijn op de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies:

1. De kernkwaliteiten mogen niet worden aangetast. Dit geldt niet alleen in fysieke zin maar ook voor de visuele integriteit. Aantasting houdt in dat er sprake is van gehele of gedeeltelijke afbraak van gebouwde objecten, doorsnijding, bebouwing, begroeiing of afgraving van landschappelijke Hollandse Waterlinies-elementen. Verlies van visuele integriteit betekent dat het Werelderfgoed visueel wordt aangetast door nieuwe ontwikkelingen, of die nu binnen of buiten de begrenzing van het Werelderfgoed gesitueerd zijn. Instandhouding van de visuele integriteit bestaat uit het bewaren van de zichtbaarheid van de samenhang in het systeem en van de zichtrelaties tussen de elementen. Bij ontwikkelingen is het ook van belang dat de schaal aansluit op die van de linie-elementen.
2. Eventuele ontwikkelingen versterken de kernkwaliteiten. Bij ontwikkelingen worden de kernkwaliteiten als uitgangspunt meegenomen en

zo mogelijk verzilverd.
Het tweede uitgangspunt betreft de potentie om middels ontwikkelingen de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies te versterken. Dit gaat over het inspelen op aanwezige kernkwaliteiten, zodat een ontwikkeling kwaliteit toevoegt aan het gebied en de beleefbaarheid daarvan. Plannen maken bijvoorbeeld niet alleen gebruik van het groene en open karakter van een groot deel van het gebied, maar versterken de kernkwaliteiten van de Hollandse Waterlinies.

Spijk en de Nieuwe Hollandse Waterlinie
Spijk speelde een strategische rol binnen de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Gelegen aan de Spijkse Kweldijk en nabij de Diefdijklinie, was de omgeving van Spijk een belangrijk onderdeel van dit verdedigingssysteem dat Nederland moest beschermen tegen vijandelijke invasies door middel van inundaties. In de omgeving van Spijk zijn nog steeds verschillende militaire verdedigingswerken te vinden, zoals groepsschuilplaatsen en batterijen, die dienden als versterkte punten binnen de waterlinie.

In 1815 liep de hoofdverdedigingslijn tussen Gorinchem en Asperen, over het huidige golfterrein en langs de zuidzijde van Heukelum. De kern van Spijk lag aan de 'veilige' zijde van de linie.

De hoofdverdedigingslijn van 1880 en 1915 lag verder naar het zuiden: tussen Fort Vuren en Asperen via Vogelswerf en de Zuidelingedijk. Spijk lag toen dus iets verder achter de waterlinie (aan de 'veilige' zijde).

4.6 BESCHRIJVING EN WAARDERING HUIDIGE SITUATIE

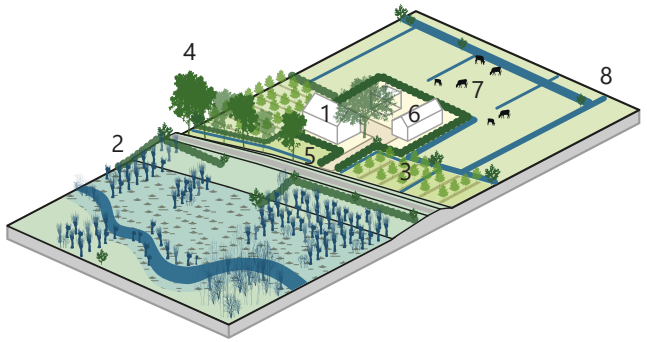
4.6.1 Inleiding
Een goed begrip van de huidige situatie en een waardering daarvan is onmisbaar bij het nadenken over de toekomst. De in deze paragraaf beschreven en analyses laten de bestaande kenmerken en kwaliteiten zien. Dit zijn belangrijke factoren bij het bepalen van de potentie en dus kansrijkheid van mogelijke kansen.

4.6.2 Landschappelijke analyse
Het landschap rond Spijk
De rivier de Linge speelt een grote rol in het landschap. De Linge is een sterk meanderende rivier. Langs de rivier liggen uiterwaarden en dijken. Dit gebied heet het "oeverwallenlandschap" en bestaat uit hoger gelegen stukken land met veel groen. Typerend hier zijn de grienden, wandeldijken, ruigtestroken en fruitbomen. De oevers van de Linge zijn op sommige plekken open, zodat er mooie uitzichten op het water en de omgeving zijn.

Spijk is een langgerekt dorp tussen de Zuiderlingedijk en Spijkse Kweldijk en ligt op een zeer smalle oeverwal. Direct hierachter beginnen de komgronden met zijn langgerekte percelen, dijken en historische veenkades.

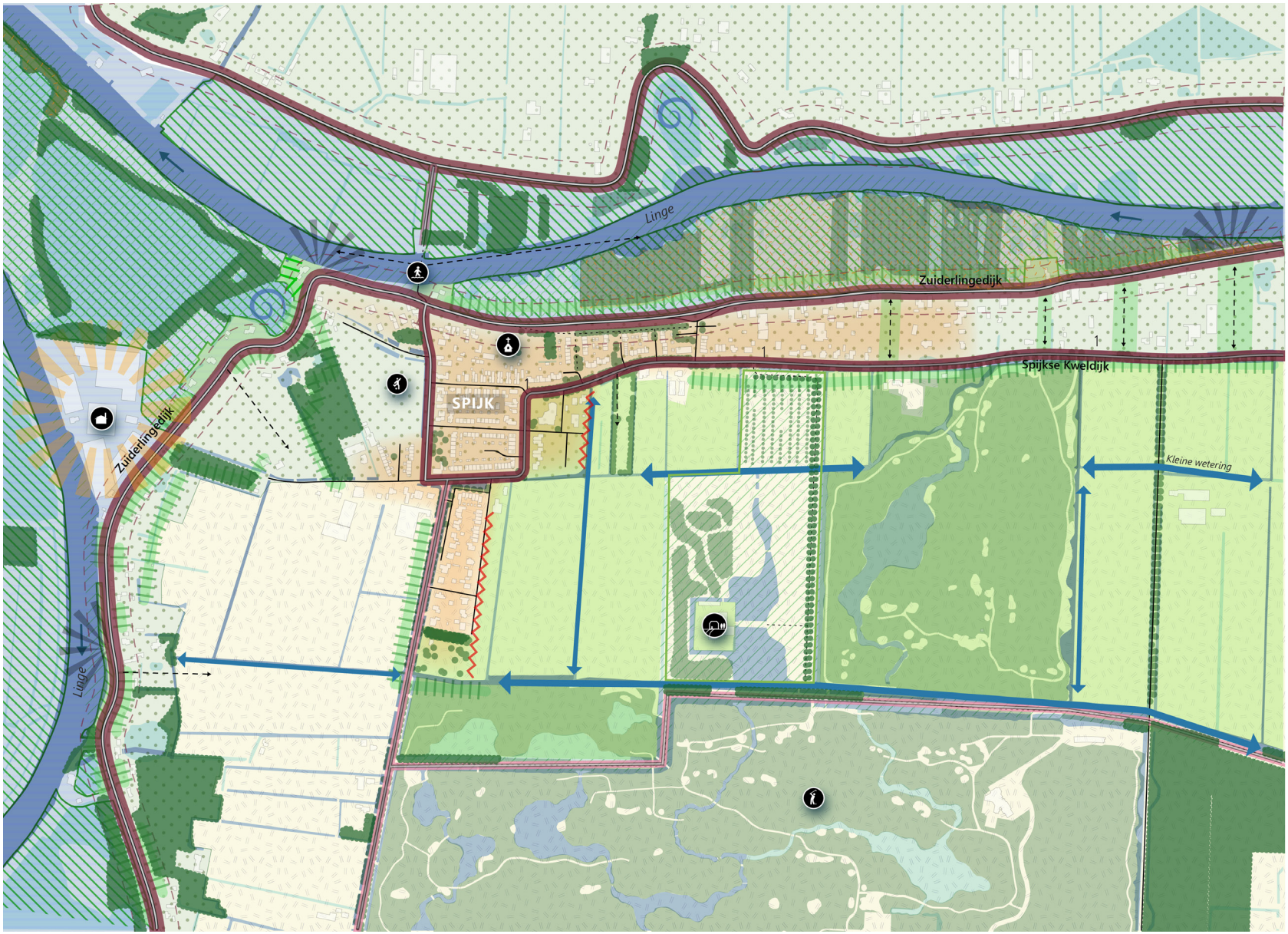
De rijke aanwezigheid van water en open velden maakt dit de ideale leefomgeving voor diverse vogels.

Water en dijken
Langs de Linge zijn er kleinere watergangen en natte grienden die de waterbeleving versterken. Deze zijn belangrijk voor waterbeheer en natuur. De oude dijken

Komgronden landschap

1. *Variërende afstand wonen tot water*
2. *Griendbosjes, knotwilgenrijen en natte teelt dicht langs de rivier*
3. *Kleinschalige boomgaarden en akkers*
4. *Laanbeplanting*
5. *Kleinschalig landschapsmozaïek direct aan de dijk van onder andere meidoorn hagen en boomgaarden*
6. *Dorpsranden met incidentele bebouwing en linten*
7. *Weides met (klein)vee en akkers*
8. *Boezem (watersysteem) en achterdijken*

Spijk - Komgrondenlandschap

Legenda

- Fiets & voetveer beleving Linge
- Metaalhandel
- Kerk met stenige omgeving
- Dorpsentree
- Landgoed
- Golfbaan
- Voetbalvereniging
- Bebouwing
- Wegen
- Recreatie route - vlonderpaden
- Element watererfgoed
- Groene dorpsrand
- Harde dorpsrand
- Boezem/wetering
- N2000
- GNN
- Historische groenterreinen
- Groen ontwikkelingszone
- Bos
- Open doorzichten
- Zicht op Linge
- Historische dijk met beschermingszone
- 1 Binnenwaterkerende dijk/Kweldijk
- Lage dijkjes/veenkades passend bij polder boezemsysteem
- Kolk
- Linge uiterwaardenlandschap
- Oeverwallenlandschap
- Komgronden
- A watergang
- Water
- Grienden
- Bomen in de openbare ruimte (bgt)

Landschappelijke analyse

beschermen het land tegen overstromingen. Ze zijn ook belangrijk voor het kleinschalige landschapsmozaïek en hebben een hoge cultuurhistorische waarde voor Spijk. De wegen op dijkjes lopen slingerend door het landschap met haaks hierop de waterlopen en haaks daarop de langgerekte wetering.

Historische elementen
Herkenbare element in het landschap zijn de kolken die ontstaan zijn door eerdere dijkdoorbraken en de steenfabriek langs de Linge. De oude steenfabiek maakt deel uit van het Nederlands water erfgoed.

4.6.3 Stedenbouwkundige analyse
Dorpsstructuur en bebouwing
Het historische centrum van Spijk bestaat uit historische lint bebouwing. Een klassieke duidelijke kern is lastig aan te geven maar in gebruik is het dorpshart rond het buurthuis en school te vinden.

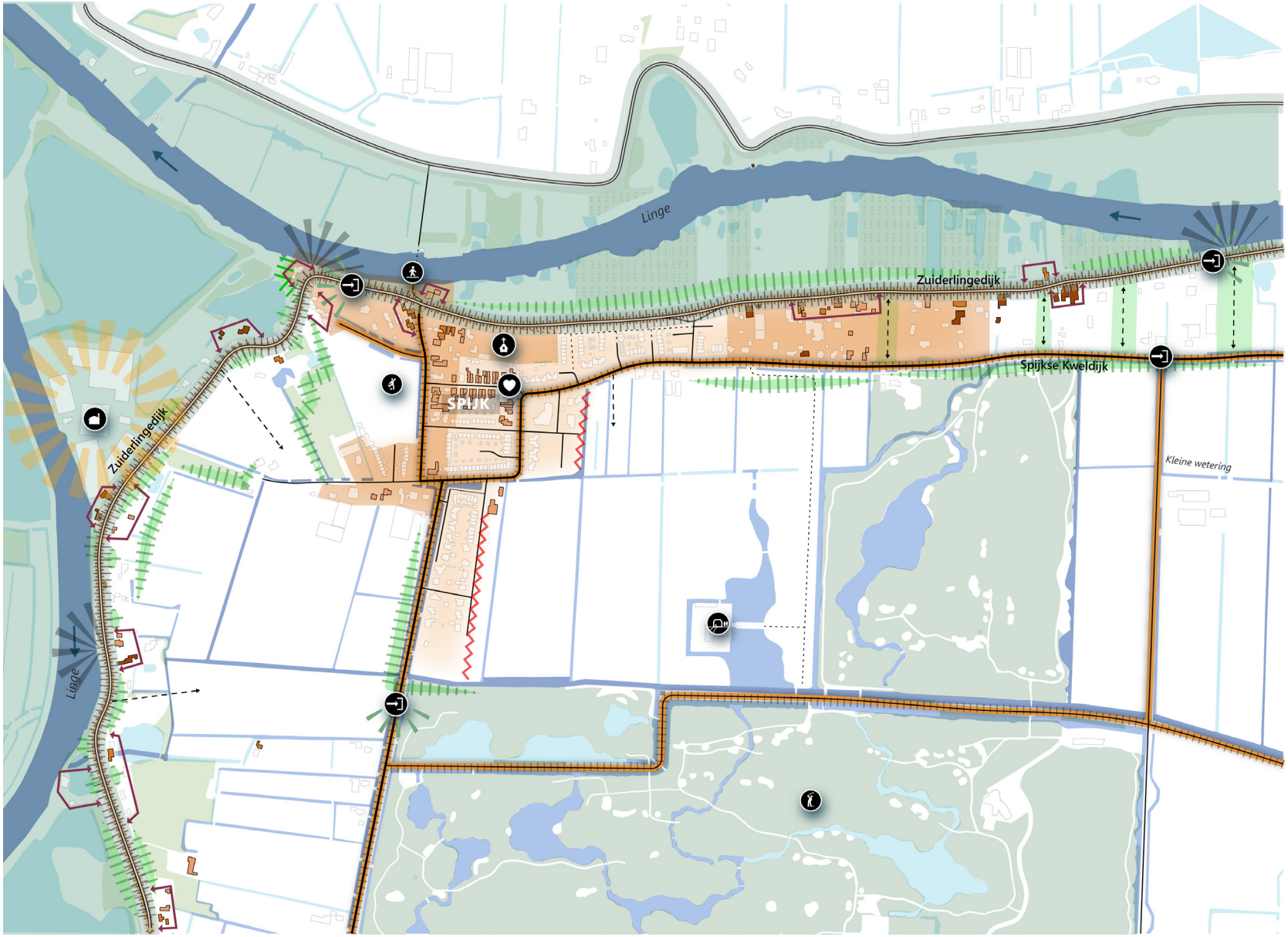
Grootschalige bebouwing komt weinig voor in Spijk. Bedrijvigheid en kleine loodsen staan aan de west kant van het dorp met net buiten de dorpskern.

Dorpsranden
Spijk is een smal langgerekt dorp, grotendeels gelegen tussen twee dijken. De woningen oriënteren naar het landschap door deze dubbele dijk- en wegenstructuur. Langs de Zuiderlingedijk gaat de kern richting het oosten over in clusters van bebouwing aan de Zuiderlingedijk met open doorzichten naar de Spijkse Kweldijk, grienden en boomgaarden. Bij toekomstige uitbreiding van het dorp is aandacht nodig voor behoud van deze doorzichten en groene dorpsrand.

De meest recente nieuwbouwlocaties grenzen hard aan het landschap. De stenige sfeer van de kern grenst direct aan het open en groene landschap waardoor een harde overgang ontstaat. Er is geen sprake van een landschappelijke inpassing. Eventuele uitbreiding van de kern aan deze randen is een kans om het dorp op deze plekken "zacht" in te passen middels een (groene)landschappelijke inpassing.

Weide en recreatie
Rond Spijk liggen veel open graslanden en kleinschalige boomgaarden die een groen en lommerijk tafereel vormen. Ten oosten en westen van Spijk zie je de overgang naar veengronden in de vorm van smalle langgerekte percelen met overwegend hoogstaand water.

Spijk kent meerdere vormen van recreatie en is onderdeel van de Linge wandel/fiets route met een polaire voetveer naar Arkel. Ten zuiden van Spijk ligt een landgoed en intensief gebruikt golfterrein. Het Lingebos (zuid/oost) is een natuurgebied van Staatsbosbeheer en heeft een bos met wandelpaden en een recreatieplas.

Spijk

Legenda

- Fiets & voetveer beleving Linge
- Metaalhandel
- Kerk met stenige omgeving
- Dorpsentree
- Dorpshart (historisch of in functie)
- Landgoed
- Golfbaan
- Voetbalvereniging
- Bebouwing
- Wegen
- Recreatie route - vlonderpaden
- Historische wegen en binnenwaterkerende dijk
- Rivierwaterkerende dijk
- Monumenten
- Historische gegroeide kern en linten
- Historische bebouwing en bouwclusters aan dijk
- Element watererfgoed
- Groene dorpsrand
- Harde dorpsrand
- Open doorzichten
- Zicht op landschap
- Linge uiterwaardenlandschap
- Water

Stedenbouwkundige analyse

5 Opgaven voor Spijk

5.1 INLEIDING

De Omgevingsvisie vertelt het verhaal van de toekomst van onze gemeente. En geeft antwoord op de vraag: hoe zien we de gemeente in 2040? Voor dit toekomstbeeld worden zeven strategische opgaven onderscheiden (in willekeurige volgorde):
1. Gezonde en leefbare leefomgeving
2. Wonen en voorzieningen
3. Mobiliteit en bereikbaarheid
4. Economie en ondernemerschap
5. Landbouw
6. Energie en klimaat
7. Natuur, cultuur en recreatie

Met de Kansenkaart krijgen we een overzicht of we voldoende mogelijkheden hebben om de opgaven uit de Omgevingsvisie te realiseren.

Ambities die zich toespitsen op andere delen van de gemeente, die spelen op een ander schaalniveau dan de Kansenkaart of die (nog) niet ruimtelijk te vertalen zijn, zijn niet opgenomen op de Kansenkaart. De opgave 'Landbouw' is buiten beschouwing gelaten omdat de Kansenkaart zich richt op de kern en niet op het buitengebied.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de ambities per opgave en welke kansen zich in Spijk voordoen om invulling te geven aan deze opgaven en ambities.

5.2 GEZONDE EN LEEFBARE LEEFOMGEVING

5.2.1 Opgave
De gemeente vindt een leefomgeving waarin de gezondheid van de inwoners en bezoekers centraal staat heel belangrijk. Denk aan de mogelijkheden om te recreëren en bewegen, vitaal ouder worden, schone, veilige en koele openbare ruimtes, mogelijkheden om elkaar te ontmoeten en dit alles in een (inclusieve) samenleving waarin iedereen kan en mag meedoen.

5.2.2 Ambities
In de Omgevingsvisie heeft de gemeente voor de hele gemeente ambities uitgesproken voor de opgave gezonde en leefbare leefomgeving. Op de Kansenkaart van Spijk wordt op de volgende wijze een bijdrage geleverd aan de ambities:

- *De leefomgeving draagt op een positieve manier bij aan de gezondheid van onze inwoners en bezoekers.*
  Veel respondenten geven aan de kern een gezonde en leefbare leefomgeving te vinden (77%). Het meest gegeven rapportcijfer is een 7.

- *De fysieke leefomgeving nodigt uit tot bewegen en ontmoeting in de directe woonomgeving.*
  Door verbindingsroutes aan te leggen kan het wandelen van 'ommetjes' mogelijk gemaakt worden. Het zichtbaar, bereikbaar en beleefbaar maken van de Linge kan ook bijdragen aan de invulling van deze ambitie (dit vloeit ook voort uit beleid op recreatie en toerisme).

- *Ontmoeting is belangrijk voor onze gezondheid en daarom kiezen we voor het behoud van een*

WENSEN EN IDEEËN VAN BEWONERS
GEZONDE EN LEEFBARE LEEFOMGEVING

- Creëren ommetjes in buitengebied.
- Meer groen in de kern.
- Buitensport toevoegen bij dorpshuis en basisschool.
- Uitzichtpunten maken op Zuiderlingedijk.
- Een oplossing voor de problematiek rondom de aanwezigheid van staalslakken.

ontmoetingsplek in iedere kern.

Er is een dorpshuis aanwezig in Spijk.

- *We koesteren onze gezonde leefomgeving: groen maakt mensen gezond en gelukkig. Meer biodivers- of klimaatadaptief groen en ecologische verbindingen tussen de natuurgebieden zorgen hiervoor. Hiermee versterken we de biodiversiteit, de kwaliteit van de bodem en kunnen we ook de effecten van klimaatverandering beperken.*

  In hele kern wordt de 3-30-300-regel[1] nagestreefd.

- *In West Betuwe gaan we uit van een inclusieve samenleving: iedereen kan en mag meedoen in onze maatschappij. Onze ambitie is te zorgen voor toegankelijke openbare ruimten, een goede en veilige infrastructuur, waaronder OV- en fietsverbindingen, en toegankelijke en gezonde (openbare) gebouwen.*

  Op de Kansenkaart is bij de zuidelijke entree van het dorp het verleggen van de fietsroute als kans aangegeven. Hierdoor kunnen fietsers een verkeersluwere route fietsen.

- *Voor ouderen zetten we in op 'vitaal ouder worden'. Bewegen draagt bij aan het fitter en gezonder voelen. We kijken daarom naar mogelijkheden voor het innoveren van sportaccommodaties in de woonomgeving.*

  Deze ambitie is niet ruimtelijk vertaald op de Kansenkaart van Spijk.

- *Omwille van de gezondheid gaan we zorgvuldig om met het afwijken van streefwaarden voor milieubelasting op woningen en andere gevoelige locaties.*

  Deze ambitie is niet ruimtelijk vertaald op de Kansenkaart van Spijk. Er zijn wel zorgen geuit in Spijk over de toepassing van staalslakken in de omgeving van Spijk. Deze problematiek en de communicatie hierover staan los van de Kansenkaart.

- *De gemeente West Betuwe wil een veilige fysieke leefomgeving bieden aan haar inwoners en bezoekers. Externe veiligheidsrisico's worden vroegtijdig, vanaf de eerste initiatieven, onderkend en worden meegewogen bij de inrichting en het gebruik van de ruimte.*

  Deze ambitie is niet ruimtelijk vertaald op de Kansenkaart van Spijk.

  De gemeente onderkent de problematiek rondom de aanwezigheid van staalslakken ten zuiden van Spijk. Deze problematiek staat los van de Kansenkaart. De gemeente loopt hier een apart spoor voor.

[1] *zie paragraaf 6.8*

KANSEN
GEZONDE EN LEEFBARE LEEFOMGEVING

- Veiliger maken van de fietsroute naar Spijk door omleggen fietspad bij begraafplaats.
- Het creëren van ommetjes en realiseren van sportmogelijkheden zijn een kans om beweging te stimuleren.
- Bebouwing landschappelijk inpassen (bestaand en nieuw) is een kans om de omgeving groener te maken,
- Uitzichtpunten herkenbaar maken.
- Bij het mogelijk maken van nieuwe ontwikkelingen rondom de kern zal scherp gekeken worden naar de impact van de ontwikkeling op de gezondheid van de bewoners binnen de kaders die de gemeente daarbij heeft.

5.3 WONEN EN VOORZIENINGEN

5.3.1 Opgave
De gemeente heeft de ambitie om tot 2030 ongeveer 2600 woningen, verdeeld over de 26 dorpen en stadjes, te realiseren of in plannen te hebben. Een zorgvuldige inpassing van de woningbouw in het dorpse karakter van alle kernen is belangrijk. Net als de soort woningen en de woningbehoefte.

5.3.2 Ambities
- *We vergroten de woonvoorraad met ten minste 2.200 woningen tot 2030. Als gemeente West Betuwe zorgen we ervoor dat de woningbouwontwikkelingen van De Plantage in Meteren en Beesd Noord bijdragen aan versnelling van de woningbouwproductie.*
  Niet van toepassing voor Spijk.

- *Hiernaast biedt de gemeente West Betuwe ruimte voor bouwen naar de woonbehoefte van de inwoners, onder de voorwaarde dat deze het dorpse karakter en open landschap in West Betuwe beschermen. We willen evenwichtige ontwikkeling in alle kernen, passend bij de aard en schaal van de kern. De gemeente blijft altijd in gesprek met de kernen over een passend woningbouwprogramma.*
  Er zijn drie mogelijke inbreidingslocaties (binnen de komgrens) voor woningbouw opgenomen op de Kansenkaart:
  - locatie tussen basisschool en speeltuin
  - locatie aan de Mark
  - locatie voetbalveld (enkel mogelijk als het voelbalveld verplaatst of opgeheven wordt, waar op dit moment geen plannen voor zijn)

  Alle mogelijke uitbereidingsrichtingen in Spijk zijn onderzocht door ze te toetsen aan de beoordelingsmatrix van de gemeente West Betuwe (zie bijlage C) en te bespreken met de klankbordgroep. Deze beoordeling heeft geresulteerd in twee kansrijke uitbreidingslocaties voor woningbouw:
  - ten oosten van de Spijksesteeg, ten zuiden van de basisschool
  - ten westen van de Spijksesteeg

- *Nieuwe plannen dragen bij aan de diversiteit van de woningvoorraad. De gemeente telt nu relatief veel grotere, grondgebonden gezinswoningen. In de toekomst zullen er meer kleine huishoudens bijkomen. Dit betekent dat er meer kleinere (gestapelde) woningen bijgebouwd zullen worden, mits deze passen in het dorpse karakter. We zetten in alle kernen in op een mix van duur, middelduur en goedkoop zijn om zo voor alle doelgroepen woningen te realiseren.*
  De Kansenkaart doet geen uitspraak over de te bouwen woningtypologie. Dit ligt verankerd in de woondeal.

- *We zetten in op tijdelijke flexibele woonvormen en collectieve wooninitiatieven door onder andere ruimte te bieden aan Tinyhouses, collectief particulier opdrachtgeverschap (CPO) en huisvesting voor arbeidsmigranten.*
  De Kansenkaart doet geen uitspraak over de te bouwen woningtypologie. Dit ligt verankerd in de woondeal.

- *We stimuleren dat senioren zo lang en gezond mogelijk thuis kunnen wonen. Daarom kiezen we*

WENSEN EN IDEEËN VAN BEWONERS
WONEN EN VOORZIENINGEN

- Er is vraag naar woningen.
- Woningen voor specifieke doelgroepen (senioren) zal samen moeten gaan met het aanbieden van zorg.
- Bewoners zien kansen voor woningbouw.
- Zorgen bij de uitbreidingsgebieden hebben overwegend te maken met wensen ten aanzien van behoud van groen en natuurwaarden.
- Voorwaarde voor bouw van extra woningen is het behoud van de bereikbaarheid van Spijk.
- Mocht het voetbalveld verplaatsen naar de rand van de kern dan hier ook kansen voor woningbouw. Een zeer goed bereikbare alternatieve locatie voor het voetbalveld is dan wel een voorwaarde.

voor de realisatie van seniorenhuisvesting nabij dagelijkse voorzieningen, zorg en vervoer.

Deze ambitie is niet ruimtelijk vertaald op de Kansenkaart van Spijk.

- *De gemeente West Betuwe stimuleert en faciliteert energiebesparing, het isoleren van huizen en het leggen van zonnepanelen op bestaande huizen om het energieverbruik terug te dringen en woningen zoveel mogelijk "aardgasvrij-gereed" te maken. Ook zetten we in op het verbeteren en klimaatadaptief maken van de woonomgeving. De gemeente bezit geen woningen, dus dit vraagt ook om een forse inzet van de particulier.*

  Niet van toepassing op de Kansenkaart. In de Transitievisie van de gemeente is opgenomen dat de energietransitie van Spijk gepland is tussen 2030 en 2050 en dat ingezet wordt op individuele transitie.

- *We zetten in op het versterken van leefbare kernen waar inwoners elkaar kunnen ontmoeten. Hiervoor behouden we een ontmoetingsplek (dorpshuis of MFC) in elke kern.*

  Spijk heeft reeds een goed functionerend dorpshuis. Als woningbouwlocaties ontwikkeld worden heeft dit een positief effect op het draagvlak van voorzieningen, zoals het dorpshuis.

KANSEN
WONEN EN VOORZIENINGEN

- Uitbreidingslocaties
  - Alle mogelijke uitbreidingsrichtingen in Spijk zijn onderzocht door ze te toetsen aan de beoordelingsmatrix van de gemeente West Betuwe (zie paragraaf 3.3) en te bespreken met de klankbordgroep. Deze beoordeling heeft geresulteerd in twee kansrijke uitbreidingslocaties voor woningbouw:
    - ten oosten van de Spijksesteeg, ten zuiden van de basisschool;
    - ten westen van de Spijksesteeg.

- Inbreidingslocaties
  - locatie tussen basisschool en speeltuin;
  - locatie aan de Mark;
  - locatie voetbalveld (enkel mogelijk als het voelbalveld verplaatst of opgeheven wordt, waar op dit moment geen plannen voor zijn).

5.4 MOBILITEIT EN BEREIKBAARHEID

5.4.1 Opgave

De ligging van West Betuwe zorgt voor een goede verbondenheid met grote delen van Nederland. Tegelijkertijd zorgt het samenkomen van verschillende routes en knooppunten ervoor dat sommige gebieden van elkaar gescheiden worden wat zorgt voor verschillende mobiliteitsvraagstukken. De drukte bij knooppunt Deil leidt bij verkeersopstoppingen tot sluiproutes. Onze kernen liggen relatief ver uit elkaar en het openbaar vervoer is niet overal aanwezig. Dit maakt veel inwoners afhankelijk van hun auto. Dit geldt ook voor recreatieverkeer en arbeidsmigranten. De druk op ons wegennet is daardoor hoog. Naar verwachting blijft de landelijke mobiliteitsvraag tot 2040 groeien. Het is daarom van belang om te zoeken naar slimme mobiliteitsoplossingen die ervoor zorgen dat de inwoners van West Betuwe - naast de vele andere weggebruikers - optimaal profiteren van de goede ligging van de gemeente. We moeten ervoor zorgen dat alle inwoners zich zo lang mogelijk veilig kunnen verplaatsen en dat daardoor iedereen mee kan doen in de maatschappij. De verduurzaming van mobiliteit en de omslag naar elektrisch vervoer is een andere belangrijke opgave in West Betuwe. Naast opgave is dit vooral ook een kans om onze gemeente te verduurzamen.

5.4.2 Ambities

- *We zetten in op een uitstekende verkeersveiligheid voor al het verkeer: landbouwverkeer, recreatief verkeer en inwoners die zich verplaatsen. Bij herinrichting van lokale en provinciale wegen zorgen we ervoor dat we de diversiteit aan weggebruikers zo goed mogelijk blijven faciliteren door bijvoorbeeld verkeersstromen te scheiden.*

  Deze ambitie is niet ruimtelijk weergegeven op de Kansenkaart van Spijk.

- *Als gemeente kiezen we voor slimme en duurzame mobiliteitsoplossingen om druk op wegen te verminderen. Dat kan betekenen: stimuleren gebruik van CO2-vrije auto's, werkgeversaanpak, fietsstimulering, snelfietsroutes, autoluwe woonwijken, 'mobility as a service'-concepten of deelauto's systemen.*

  Deze ambitie is niet ruimtelijk weergegeven op de Kansenkaart van Spijk.

- *Als West Betuwe lopen we voorop in de omslag naar elektrisch vervoer. Dit willen we blijven doen. Dat betekent meer veilige(re) (snel)fietspaden door de hele gemeente en het uitbreiden van onze laadinfrastructuur.*

  Deze ambitie is niet ruimtelijk weergegeven op de Kansenkaart van Spijk.

- *We ontwikkelen het OV-knooppunt Geldermalsen als mobiliteitsknooppunt van de toekomst met daaromheen ruimte voor wonen, werken en onderwijs. In Beesd en Waardenburg worden ook (kleinere) mobiliteitsknooppunten ontwikkeld met daaromheen ruimte voor werken en voorzieningen.*

  Niet van toepassing voor Spijk.

- *We maken werk van fijnmazige bereikbaarheid van de kernen. Dit betekent niet altijd een bus of traditioneel OV-vervoer, maar vooral vraagafhankelijk vervoersaanbod in met name de kleine kernen om*

WENSEN EN IDEEËN VAN BEWONERS MOBILITEIT EN BEREIKBAARHEID

- Fietspad omleggen ter hoogte van begraafplaats.
- Toevoegen trottoir Spijkse Kweldijk.
- Minder verkeersoverlast van sluipverkeer.

vervoersarmoede tegen te gaan.

Deze ambitie is niet ruimtelijk vertaald op de Kansenkaart van Spijk. Het is de ambitie dat het huidige aanbod behouden blijft.

- *Slimme en duurzame mobiliteit betekent ook het oplossen van bestaande verkeersknelpunten in de gemeente. Deze knelpunten worden verder uitgewerkt in de gebiedsuitwerking.*

  Er zijn geen kansen ten aanzien van deze ambitie opgenomen op de Kansenkaart. Eventuele kansrijke aanpassingen ten aanzien van verkeersveiligheid op straatniveau worden opgenomen in reguliere aanpassingen en onderhoud.

KANSEN
MOBILITEIT EN BEREIKBAARHEID

- Creëren van aantrekkelijke langzaamverkeers-routes om het lopen van ommetjes in en rondom de kern te bevorderen.
- Veiliger maken van de fietsroute naar Spijk door omleggen fietspad bij begraafplaats.
- Ten behoeve van een verbetering van de bereikbaarheid werkt de gemeente aan een verbetering van de verkeersdoorstroming en verkeersveiligheid op de kruising van de N848 en de Zuiderlingedijk.

5.5 ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

5.5.1 Opgave

De gemeente wil graag dat ondernemers de gemeente uitkiezen voor het starten of voortzetten van hun bedrijf. Daarnaast wil de gemeente dat de bedrijventerreinen op de toekomst zijn voorbereid. Dat doen we door de kwaliteit van de bedrijventerreinen te verbeteren, nieuwe (collectieve) energiebronnen, circulariteit, verduurzaming en het aanpakken van geluids- en geurhinder. Ook proberen we de bereikbaarheid van de bedrijventerreinen te verbeteren.

Voor Spijk heeft de gemeente als doelstelling bestaande bedrijven vast te houden en, waar mogelijk, kleine uitbreidingen mogelijk te maken.

5.5.2 Ambities

- *Als West Betuwe zetten we in op toekomstbestendige agribusiness, meer meerwaarde uit logistiek en bouwen we aan de maakindustrie.*

  Op de Kansenkaart is geen invulling gegeven van deze ambitie. Er zijn geen initiatieven die ingepast konden worden.

- *We kiezen voor de ontwikkeling van vier economische clusters (Geldermalsen, Beesd, Haaften/ Waardenburg, Vuren) om ondernemerschap, concurrentiekracht en werkgelegenheid te bevorderen. We willen onze economische activiteiten meer concentreren om schaalvoordelen te behalen, collectieve kansen te benutten en innovatie te stimuleren.*

  Niet van toepassing voor Spijk.

- *Een economisch cluster zorgt voor toename van verkeer. Dit vraagt om een goede 'meervoudige bereikbaarheid' (weg, water, spoor) van de vier clusters en dus om een investering in de aanpak mobiliteitsknooppunten in West Betuwe.*

  Niet van toepassing voor Spijk.

- *We zetten in op toekomstbestendige bedrijventerreinen: kwaliteitsverbetering, nieuwe (collectieve) energiebronnen, circulariteit, verduurzaming, aanpak geluids- en geurhinder en bereikbaarheid.*

  Op de Kansenkaart is geen invulling gegeven aan deze ambitie.

- *Als gemeente West Betuwe zien we de noodzaak om voldoende gekwalificeerd personeel aan ons te binden door kansen te bieden voor talentontwikkeling en scholing van jonge mensen. Dus kiezen we voor een ontwikkeling van Fruit Tech Campus rondom het stationsgebied Geldermalsen.*

  Niet van toepassing op Spijk.

- *Eveneens zetten we in op goede huisvesting en integratie van arbeidsmigranten en willen hiervoor ruimte bieden binnen onze gemeentegrenzen.*

  Op de Kansenkaart is geen specifieke invulling gegeven aan deze ambitie. Er worden op de Kansenkaart geen uitspraken gedaan over woningtypologieën.

WENSEN EN IDEEËN VAN BEWONERS ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

- Er is voldoende ruimte voor bedrijven en ondernemers.
- Meer aanbod van woon-werk kavels.
- Meer ruimte voor ontwikkeling toerisme.

- *We zetten in op een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor lokale ondernemers en bedrijven van buiten die qua schaal en aard van activiteiten goed passen bij West Betuwe. Dit vraagt ook om een goed woon- en leefklimaat voor werknemers en zetten daarom ook in op goede woningen, voorzieningen, recreatie en bereikbaarheid.*

  Op de Kansenkaart is geen specifieke invulling gegeven aan deze ambitie. Vanuit de bewoners is er aangegeven dat meer ruimte voor recreatieve ontwikkelingen een kans zou kunnen zijn. Er zijn echter geen initiatieven bekend.

- *We zijn als West Betuwe trots op onze leefbare en vitale kernen en de lokale ondernemers die dit mogelijk maken. Tegelijkertijd zien we dat de balans tussen draagvlak voor en aanbod van dagelijkse winkelvoorzieningen in de kleine kernen kwetsbaar is. We kiezen daarom voor 'gebundelde deconcentratie' van het dagelijks winkelaanbod. Dat betekent:*
  - *hoofdcentrum Geldermalsen, met een zo divers mogelijk winkelaanbod;*
  - *dorpscentrum Beesd met een volwaardig boodschappenaanbod aan het Dorpsplein, aangevuld met lokale speciaalzaken, diensten en horeca aan de Voorstraat;*
  - *grote Dorpssteunpunten Waardenburg, Haaften en Meteren, met een volwaardige supermarktvoorziening en (Meteren uitgezonderd) enkele direct omliggende publieksfuncties;*
  - *kleine Dorpssteunpunten Vuren Spijk, Asperen, Deil en Herwijnen, met behoud van een kleine supermarkt;*
  - *ter behoud van de bestaande detailhandelsstructuur kiezen we niet voor nieuwe detailhandel buiten de kernen.*

Spijk is voor winkels voornamelijk aangewezen op het aanbod in Gorinchem. Op de Kansenkaart zijn geen kansen ten aanzien van winkels aangeduid.

KANSEN
ECONOMIE EN ONDERNEMERSCHAP

- Er zijn geen concrete nieuwe initiatieven geïdentificeerd met betrekking tot economie en ondernemerschap.

5.6 ENERGIE EN KLIMAAT

5.6.1 Opgave

Het klimaat verandert. Voor West Betuwe is dit van grote invloed. Door klimaatverandering stijgt de kans op extreem weer. Naar verwachting krijgen we steeds vaker te maken met weersextremen: piekbuien, hitte en droogte.

Om de gevolgen van de klimaatverandering op te vangen werkt de gemeente aan een inrichting waar genoeg ruimte is voor het opvangen van water. Dit doel moet in 2050 zijn bereikt.

Dit betekent dat we de openbare ruimte en woon-, werk- en recreatiegebieden aanpassen naar het steeds extremer wordende klimaat (klimaatadaptatie).

5.6.2 Ambities

- *We zetten ons als West Betuwe in om de doelstellingen van het Klimaatakkoord (energieneutraal in 2050) en het Gelders Energie akkoord (in 2030 verminderen van de uitstoot van CO2 met 55% ten opzichte van 1990) te behalen.*

  Deze ambitie is niet ruimtelijk vertaald op de Kansenkaart van Spijk.

- *We zetten in op het realiseren van zonnevelden in het energielandschap rondom de A15 en A2 en de aangewezen zonneveldlocaties. Ook kijken we nadrukkelijk naar de mogelijkheden van zonnepanelen op daken en in op of infrastructuur. Denk hierbij aan overdekte parkeerterreinen met zonnedaken, zonnepanelen in of op geluidschermen en aan (meer innovatief) opwek door zon verwerkt in het wegdek. Daarnaast willen we de komende jaren blijven verkennen welke alternatieven van duurzame energieopwekking we kunnen benutten.*

  Deze ambitie is niet ruimtelijk vertaald op de Kansenkaart van Spijk.

- *We zoeken zoveel mogelijk naar functiecombinaties voor duurzame opwekking van energie, maar we realiseren ons dat het soms ten koste gaat van ander gebruik en het landschap hierdoor verandert.*

  Deze ambitie is niet ruimtelijk vertaald op de Kansenkaart van Spijk.

- *We kiezen voor het realiseren van een klimaat- en waterrobuuste inrichting in 2050. Dit betekent dat we werken aan klimaatadaptieve (openbare) ruimte en recreatiegebied, woonwijken, agrarische sector. Alle nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zijn klimaatadaptief en zo veel mogelijk circulair en energieneutraal. De openbare ruimte zal er daardoor in de toekomst anders uit komen te zien.*

  Bij elke ontwikkeling zal aandacht zijn voor water en groen om wateroverlast, droogte en hittestress te voorkomen.

- *De komende jaren zetten we in op het verbeteren van de waterveiligheid door het versterken van de dijken. We benutten tevens koppelkansen op het gebied van recreatie, verkeer en wonen. Dit zorgt voor meer bereikbaarheid, veiligheid en aantrekkelijkheid van de dijkgebieden. Hierbij willen we echter de toename van doorgaand verkeer voorkomen.*

  Deze ambitie is niet ruimtelijk vertaald op de Kansenkaart van Spijk.

WENSEN EN IDEEËN VAN BEWONERS ENERGIE EN KLIMAAT:

- De meeste deelnemers in het participatie-proces ervaren geen problemen door het steeds extremer wordende klimaat.
- Men ervaart meer wateroverlast dan hittestress.
- Als verbeterpunten ten aanzien van klimaatadaptatie worden vooral de volgende oplossingsrichtingen op opmerkingen genoemd:
  - opvangen van water in de openbare ruimte;
  - het toevoegen van groen;
  - verminderen van verharding in de openbare ruimte;
  - het schuin afgraven van sloten en waterpartijen om biodiversiteit te versterken;
  - meer bomen op strategische plekken planten voor schaduw en verkoeling, bijvoorbeeld rondom het dorpshuis;
  - parkeerplaatsen uitvoeren in grasbetontegels.

- *Om duurzame mobiliteit, maar ook de toename van wind- en zonne-energie mogelijk te maken, is er ruimte nodig voor de verzwaring van het energienetwerk.*

  Deze ambitie is niet ruimtelijk vertaald op de Kansenkaart van Spijk.

- *Bij nieuwe gebiedsontwikkeling bieden we als gemeente West Betuwe volop ruimte voor duurzame mobiliteit en geven we voorkeur aan energieneutrale of zelfs energieleverende nieuwbouw. Daar waar toegestaan stellen we strenge eisen aan nieuwe ontwikkelingen en/of bedrijven om bij te dragen aan onze doelstellingen op het gebied van energietransitie en klimaatadaptatie.*

  Deze ambitie is niet ruimtelijk vertaald op de Kansenkaart van Spijk. Bij ontwikkelingen zal deze ambitie ingezet worden.

- *We zetten in op een economie zonder afval, ofwel een circulaire economie. Als gemeente kunnen we eisen stellen aan het gebruik van duurzame materialen. Ook zetten we in op meer hergebruik.*

  Deze ambitie is niet ruimtelijk vertaald op de Kansenkaart van Spijk.

KANSEN
ENERGIE EN KLIMAAT

- Om hittestress en wateroverlast tegen te gaan is een vergroening van Spijk een kans. Bij (her) ontwikkelingen en herinrichtingen wordt de 3-30-300-regel[1] een kans.
- Het behouden en versterken van (beeldbepalende) bomen(lanen) is een kans.
- Bij de ontwikkeling van nieuwbouwprojecten moet rekening gehouden worden met waterberging. Het kan een kans zijn om extra water te bergen als er in de nabijheid wateroverlast wordt ervaren.
- Het is een kans om het Dorpshuisplein te vergroenen (klimaatadaptief inrichten).

[1] *zie paragraaf 6.8*

5.7 NATUUR, CULTUUR EN RECREATIE

5.7.1 Opgave

De gemeente zet in op een goede balans in natuur, landschap, landbouw, cultuurhistorie, toerisme en buitenleven. Dit betekent dat we kiezen voor het behouden, beschermen en versterken van (natte) natuur, het vergroten van de hoeveelheid soorten planten en dieren en het zoeken naar nieuwe natuurdoelen op andere plekken. Aantrekkelijke en voor iedereen toegankelijke ommetjes en fietsroutes zijn belangrijk. We ondersteunen onze culturele tradities en hechten waarde aan ons verenigingsleven.

5.7.2 Ambities

- *We zetten in op een buitengebied met een goede balans in natuur, landschap, landbouw, cultuurhistorie, energieopwekking, toerisme en buitenleven. We willen ervoor zorgen dat West Betuwe in de toekomst aantrekkelijk blijft voor (nieuwe) inwoners en bezoekers.*

  Deze ambitie is niet ruimtelijk vertaald op de Kansenkaart van Spijk omdat de Kansenkaart zich enkel richt op de kern.

- *We zetten ons in voor een robuust en aantrekkelijk rivierenlandschap. Dit betekent dat we kiezen voor het behouden, beschermen en versterken van (natte) natuur, het vergroten van de biodiversiteit en het zoeken naar nieuwe natuurdoelen op andere plekken.*

  Deze ambitie is vertaald door waterlopen te behouden en de versterking van de groen-blauwe-dooradering van de open komgronden te zien als een kans. Hiermee blijft de openheid en structuur van het landschap behouden en zorgen natuurvriendelijke oevers voor biodiversiteit.

- *We benutten de uitstraling en het imago van de fruitregio & Nieuwe Hollandse Waterlinie.*

  Deze ambitie is niet ruimtelijk vertaald op de Kansenkaart van Spijk.

- *We zetten in op het volop beleefbaar maken van de natuur- en cultuurhistorische waarden langs de rivier de Linge en maken dit gebied meer bereikbaar voor recreanten en inwoners. Dit zorgt voor verblijfskwaliteit voor inwoners, maar ook voor een toestroom van recreanten in dit gebied.*

  Op de Kansenkaart is de zone langs de Linge aangeduid als een zone met kansen voor natuurbeleving langs de Linge. Gebouwde voorzieningen zijn niet passend in deze zone vanwege het landschappelijke karakter van de zone.

- *We kiezen voor aantrekkelijke en voor iedereen toegankelijke langeafstand wandelpaden en -fietsroutes (langzaam verkeer). We zijn zeer terughoudend in het bieden van ruimte voor gemotoriseerd verkeer in natuurgebieden.*

  Deze ambitie is niet ruimtelijk vertaald op de Kansenkaart van Spijk omdat de Kansenkaart zich enkel richt op de kern.

- *Ons streven is om een bijdrage te leveren aan de regionale omzetgroei van 5% in de recreatieve sector van Regio Rivierenland. Daarom maken we in principe overal recreatieve initiatieven mogelijk,*

WENSEN EN IDEEËN VAN BEWONERS
NATUUR, CULTUUR EN RECREATIE

- Verbeteren van wandel- en fietsroutes.
- Cultuurhistorie sterker beleefbaar maken (bijvoorbeeld door uitzichtpunten met een verhaal te creëren).
- Meer horeca.
- Meer groen toevoegen om biodiversiteit te ondersteunen.
- Recreatie aan én langs de Linge meer mogelijk maken.
- Meer bomen planten.

zolang deze functies geïntegreerd kunnen worden in het landschap en passen bij de bijzondere elementen die ter plekke voorkomen.

Op de Kansenkaart is de zone langs de Linge aangeduid als een zone met kansen voor natuurbeleving langs de Linge. Gebouwde voorzieningen zijn niet passend in deze zone vanwege het landschappelijke karakter van de zone. Op dit moment is er geen initiatief bekend in Spijk.

- *We bieden een zoekgebied aan, voor dagattracties en verblijfsrecreatie die inpasbaar zijn in het landschap. We zoeken hierin naar een goede balans, waarbij massatoerisme voorkomen wordt, om zo te zorgen voor een gunstig klimaat voor zowel inwoners als ondernemers.*

  Niet van toepassing in het plangebied van de Kansenkaart.

- *Als West Betuwe ondersteunen we onze culturele tradities en hechte verenigingsleven en hebben we aandacht voor onze vrijwilligers. Daarom streven we naar het behoud van één ontmoetingsplek (dorpshuis of MFC) in elke kern. Dit betekent dat we soms keuzes moeten maken en niet elke ontmoetingsplek koste wat kost kunnen behouden.*

  Deze ambitie komt niet terug op de Kansenkaart omdat er reeds een dorpshuis in Spijk aanwezig is.

KANSEN
NATUUR, CULTUUR EN RECREATIE

- Het behouden van waterlopen en de versterking van de groen-blauwe-dooradering van de open komgronden is een kans. Hiermee blijft de openheid en structuur van het landschap behouden en zorgen natuurvriendelijke oevers voor biodiversiteit.
- Harde dorpsranden landschappelijk inpassen is een kans.
- Bij (her)inrichtingen is er de kans om meer groen in het straatprofiel te plaatsen met aandacht voor biodiversiteit (3-30-300-regel[1]).
- Het leesbaar maken van de ontstaans-geschiedenis geeft betekenis aan de plek. Het is een kans om de rijke cultuurhistorie in te zetten als inspiratiekader bij ontwikkelingen. Uitzichtpunten kunnen hierbij ingezet worden. Met name bij ontwikkelingen tussen de Zuiderlingedijk en de Spijkse Kweldijk en in het dorpshart is het een kans om de karakteristiek van de plek te behouden en te versterken. De plek waar Het Huis Spijk gestaan heeft, aan de Linge, is en plek die herkenbaar gemaakt kan worden.

[1]*zie paragraaf 6.8*

6 Ruimtelijke ontwikkelkansen

6.1 ONTWIKKELKANSEN

In dit hoofdstuk worden de ruimtelijke ontwikkelingskansen voor Spijk beschreven.

6.1.1 Kansen voor Spijk
Voor Spijk zijn er kansen benoemd op de volgende onderdelen: stedelijke ontwikkelingen, gezondheid, infrastructuur, wateropvang en hittestress, natuurontwikkeling en cultuurhistorie.

Stedelijke ontwikkelingen worden verdeeld in twee categorieën: inbreidings- en uitbreidingslocaties. Onder uitbreidingslocaties vallen alle locaties die in het bestemmingsplan buitengebied vallen. Inbreidingslocaties liggen in de kern, niet in het bestemmingsplan buitengebied.

Belangrijke uitgangspunten In- en uitbreidingen

- *Inbreiden gaat vóór uitbreiden.*
- *Er vinden zo min mogelijk ontwikkelingen buiten de komgrenzen plaats.*
- *Combinaties van in- en uitbreiden zijn mogelijk.*
- *Een uitbreiding legt zo min mogelijk beslag op het landschap.*
- *Inbreidingen dienen ertoe bij te dragen dat het landschap niet onnodig wordt verstedelijkt en er zo veel mogelijk kansen blijven voor versterking en verbetering van landschappelijke kwaliteiten en landschapsgebonden functies (agrarisch).*
- *Inbreidingen bieden kansen voor behoud, versterking en/of herstel van de identiteit en de structuur (weeffouten) van de kern en*
- *Inbreidingen dragen bij aan de levendigheid van de kern en het draagvlak voor voorzieningen.*

6.1.2 Uitgangspunten
Voorafgaand aan een eventueel onderzoek naar uitbreidingsmogelijkheden moeten alle inbreidingslocaties en hun mate van geschiktheid en capaciteit in beeld gebracht zijn, waarbij de capaciteit niet alleen in aantallen maar ook in doelgroepen wordt uitgedrukt. Uitbreidingsmogelijkheden worden pas onderzocht op het moment dat inbreidingslocaties onvoldoende mogelijkheden bieden voor de toekomstige behoefte van de kern.

Zoals al in de inleiding is aangehaald richt de Kansenkaart zich uitsluitend op de ruimtelijke ingrepen die invulling kunnen geven aan de ambities die uitgesproken zijn in de Omgevingsvisie West Betuwe. De Kansenkaart is nadrukkelijk geen economische toets, geen eigendomstoets, geen programmatische toets (b.v. wonen, bedrijvigheid en verkeer), geen toets met betrekking tot omgevingsaspecten (o.a. stikstof, bodem- en waterkwaliteit, natuurwaarden, externe veiligheid, archeologie) en een zeer beperkte toets aan niet-ruimtelijke programmaonderdelen (bv sociaal-economisch, recreatie). Deze toetsen worden bij de uitwerking per kern geïmplementeerd.

Er zijn op de Kansenkaart mogelijk meer locaties als kansrijk aangeduid dan noodzakelijk zijn voor de opgave. De gemeente zal de afweging maken welke ontwikkeling waar en in welke volgorde mogelijk gemaakt zal worden.

Voor het overzicht is op de Kansenkaart ook een initiatief dat al in ontwikkeling is op de Kansenkaart opgenomen (lopende ontwikkeling). Dit betreft een ontwikkeling waar de gemeente heeft besloten om medewerking te verlenen aan het initiatief omdat het ruimtelijk wenselijk is.

Ontwikkelingen (uitgevoerd of nog niet uitgevoerd) die reeds juridisch mogelijk gemaakt zijn (bijvoorbeeld middels een onherroepelijk bestemmingsplan) zijn niet aangeduid op de Kansenkaart.

Het behoud en versterken van ruimtelijke kwaliteit is een algemene voorwaarde voor een in- en uitbreiding. Een inspiratie en toetsingskader ten behoeve hiervan is opgenomen in de Gids Ruimtelijke Kwaliteit.

6.2 KANSEN VOOR INBREIDINGSLOCATIES

6.2.1 Wat zijn inbreidingslocaties?
Ontwikkelingen binnen de komgrens zijn inbreidingen. De komgrens wordt bepaald door de begrenzingen van de bestemmingsplannen van het Buitengebied.

We onderscheiden drie typen inbreiding:
- aanhelen weefsel: kleine aantallen woningen ter vervanging van/ter plaatse van bestaande (gebouwde) functies in de bestaande verkaveling en rooilijnen;
- transformatie: de omzetting van een niet-woonfunctie in een woonfunctie;
- gebiedsontwikkeling: het, t.b.v. bijvoorbeeld woningbouw, ontwikkelen van een binnen de kom gelegen open terrein, dan wel een aantal gezamenlijk te herontwikkelen percelen.

Mogelijke inbreidingslocaties zijn:
- splitsen van grote, brede en of diepe percelen

- interne woningsplitsing
- vrijkomende bedrijfsgebouwen
- grote leegkomende schuren/loodsen
- functiewisselingen
- functiecombinaties (wonen met niet-wonen).

Inbreidingen worden als kansrijk gezien, mits ze:
- niet zijn gelegen binnen hinderzones en bestaande bedrijfsactiviteiten niet of zo min mogelijk belemmeren;
- historische structuren en elementen niet verstoren;
- de kernstructuur (interne samenhang, besturingsstructuur, groenstructuur, infrastructuur, voorzieningen) ondersteunen, verbeteren of versterken;
- bijdragen aan de relatie van de kern met haar omgeving;
- kwantitatief of kwalitatief bij kunnen dragen aan wonen, maatschappelijke voorzieningen of bedrijvigheid;
- bijdragen aan het verbeteren en/of het versterken van de beeldkarakteristiek van de kern en haar beleving.

6.2.2 Kansrijke inbreidingslocaties Spijk
Op de Kansenkaart worden inbreidingslocaties opgenomen met een omvang van meer dan 5 woningen. In het proces van totstandkoming van de Kansenkaart zijn drie inbreidingslocaties met een capaciteit van meer dan 5 woningen geïdentificeerd.

Voor alle drie locaties geldt dat technische, milieuhygiënische, archeologische en cultuurhistorische onderzoeken zullen moeten uitwijzen of er belemmeringen zijn voor het realiseren van woningbouw op deze locaties. Hierbij zal stikstof één van de onderzoeksaspecten zijn.

Locatie Spijkse Kweldijk, naast speeltuin
Deze locatie is gelegen in de kom. De locatie sluit aan bij de kern van Spijk. De locatie kan een goede afronding vormen van de bebouwing van het deel van Spijk ten zuiden van de Spijkse Kweldijk, waarbij de speeltuin als overgangszone van dorp naar open landschap kan fungeren.

Locatie aan de Mark
Ten oosten van de Mark is een strook grond gelegen dat zich in de kom bevindt. Deze locatie sluit aan op de bestaande bebouwing aan de Mark en kan door de Mark ontsloten worden. De locatie kan een nieuwe dorpsrand vormen. Ook is het denkbaar dat de locatie ontwikkeld wordt tezamen met de aangrenzende uitbreidingslocatie.

Locatie van het voetbalterrein
De aanwezigheid van een voetbalterrein in de kern heeft een positief effect op de gezondheid van de gebruikers en het zorgt voor sociale cohesie. Het is niet de verwachting dat het voetbalveld binnen de looptijd van de Kansenkaart verplaatst of opgeheven zal worden. Als deze situatie zich door nog niet te voorziene omstandigheden of kansen toch voordoet dan is het transformeren van deze locatie naar woningbouw een kans. Deze locatie ligt binnen de komgrens, sluit zeer goed aan op de stedenbouwkundige structuur en het wegnemen van een kunstgrasveld heeft een positief effect op hittestress.

Mogelijk dienen meer inbreidingslocaties zich in de loop van de tijd aan. Indien deze locaties vanuit stedenbouwkundig ruimtelijk oogpunt geschikt zijn, zullen ze nader onderzocht worden. Transformatie van verouderd en/of buiten gebruik geraakt bebouwd gebied is altijd een kans voor verbetering.

6.3 KANSEN VOOR UITBREIDINGSLOCATIES

6.3.1 Wat zijn uitbreidingslocaties?
Onder uitbreidingslocaties vallen alle locaties (van meer dan 5 woningen) die in het bestemmingsplan buitengebied vallen.

Alle locaties gelegen aansluitend aan de kern zijn beschouwd aan de hand van de beoordelingsmatrix die ontwikkeld is door de gemeente waarbij de in hoofdstuk 4 aangegeven kenmerken en kwaliteiten mede in ogenschouw zijn genomen. De matrix en de resultaten van de toepassing van de matrix zijn opgenomen in bijlage C.

In deze paragraaf worden de potentiële uitbreidingslocaties beschreven en op hun mogelijkheden beschouwd. Voor de beschrijving van de verschillende locaties is in het terrein naar logische begrenzingen gezocht. Als er geen logische begrenzing aanwezig is of als een reeds aanwezige grens een te grote locatie zou opleveren, kunnen en moeten nieuwe grenzen ontworpen worden. Aansluiting bij bestaande straten- en verkavelingspatronen en landschappelijke elementen is hierbij dan gewenst.

De aanduiding van de locaties geeft geen volgordelijkheid of prioritering weer.

6.3.2 Locatie I

1. Gegevenheden

De locatie ligt aan de westzijde van de Spijksesteeg. Aan de noordzijde grenst de locatie aan de bestaande bebouwing van Spijk, aan oostzijde aan de Spijksesteeg met aan de overzijde van de Spijksesteeg woningen, aan de zuidzijde aan open landschap en aan de westzijde aan gronden die momenteel in gebruik zijn als boomgaard.

Na realisatie van deze ontwikkeling is een uitbreiding van de locatie richting het westen denkbaar. Hierbij dient een nieuwe landschappelijke begrenzing bepaald te worden. Om de kern compact te houden kan de uitbreiding kan niet verder strekken dan de verlengde erfgrens van het perceel Spijkse Kweldijk 79b.

2. Landschap

De locatie is gelegen op de overgang van kom naar oeverwal. Er is sprake van een duidelijke strokenverkaveling. Deze zal herkenbaar moeten blijven.

3. Ontsluiting en bereikbaarheid

De locatie kan worden ontsloten door De Spijksesteeg. Ontwikkeling van dit deel van Spijk zou de zuidelijke entree van het dorp kunnen versterken.

4. Randvoorwaarden voor ontwikkeling

De ontwikkelingsrichting van deze locatie loopt vanaf de Spijksesteeg richting het westen. De strokenverkaveling moet herkenbaar blijven. De ontwikkeling moet qua schaal aansluiten bij de bestaande situatie en moet een onderdeel van de kern worden. Het behoud van het dorpse karakter van Spijk is uitgangspunt van de ontwikkeling. De ontwikkeling vormt deels een nieuwe rand van het dorp die in samenhang met de omgeving groen ingepast moet worden richting het buitengebied.

Technische, milieuhygiënische, archeologische en cultuurhistorische onderzoeken zullen moeten uitwijzen of er belemmeringen zijn voor het realiseren van woningbouw op deze locatie. Hierbij zullen de nabijheid van de boomgaard (spuitzones) en stikstof twee van de onderzoeksaspecten zijn.

5. Conclusie

De locatie is ruimtelijk geschikt als woningbouwlocatie mits voldaan wordt aan de randvoorwaarden voor ontwikkeling.

6.3.3 Locatie II

1. Gegevenheden

De locatie ligt aan de oostzijde van de Mark. De locatie sluit direct aan op de bestaande bebouwing. Aan de noordzijde grenst de locatie aan woningen en bouwpercelen, aan de oostzijde grenst de locatie aan het buitengebied. De locatie wordt aan de zuid en oostzijde begrenst door waterlopen.

Mogelijke ontwikkellocaties-uitbreidingslocaties

Na realisatie van deze ontwikkeling is een uitbreiding van de locatie richting het oosten denkbaar. Hierbij dient een nieuwe landschappelijke begrenzing bepaald te worden. Om de kern compact te houden kan de uitbreiding kan niet verder strekken dan de verlengde erfgrens tussen de inbreidingslocaties en de speeltuin.

Deze locatie vormt ruimtelijk naast een kans voor woningbouw, ook een kans voor natuur. De locatie is aangeduid als Groene ontwikkelingszone door de Provincie Gelderland. De Groene ontwikkelingszone is het gebied dat tussen en rondom natuurgebieden ligt. Hierin liggen onder andere de ecologische verbindingszones, de verbindende schakels tussen de natuurgebieden. Er gelden regels om hier te bouwen.

2. Landschap

De locatie is gelegen in de rivierkomvlakte. De locatie maakt, net als het gebied ten oosten van de locatie, deel uit van de Groene Ontwikkelingszone. De locatie grenst aan het open landschap. Een goede landschappelijke inpassing is noodzakelijk.

3. Ontsluiting en bereikbaarheid

De locatie kan worden ontsloten door De Mark en de Nieuwe Schoolstraat.

4. Randvoorwaarden voor ontwikkeling

De ontwikkelingsrichting van deze locatie loopt vanuit de de Mark richting het oosten. De ontwikkeling moet qua schaal en structuur aansluiten bij de bestaande

situatie en moet een onderdeel van de kern worden. Het behoud van het dorpse karakter van Spijk is uitgangspunt van de ontwikkeling. De ontwikkeling vormt deels een nieuwe dorpsrand die groen ingepast moet worden richting het buitengebied.

Technische, milieuhygiënische, archeologische en cultuurhistorische onderzoeken zullen moeten uitwijzen of er belemmeringen zijn voor het realiseren van woningbouw op deze locatie. Hierbij zal stikstof één van de onderzoeksaspecten zijn. Tevens zal voor deze locatie, in overleg met de Provincie Gelderland, bepaald moeten worden hoe de locatie ingepast kan worden in de Groene ontwikkelingszone.

5. Conclusie
De locatie is geschikt als woningbouwlocatie mits voldaan wordt aan de randvoorwaarden voor ontwikkeling.

6.4 TRANSFORMATIELOCATIE

Er is één transformatielocatie (inbreidingslocatie) opgenomen op de Kansenkaart voor Spijk:

Locatie oude school
Het gebouw van de voormalige basisschool aan de Spijkse Kweldijk 94 heeft haar functie verloren na de nieuwbouw van de school aan de Nieuwe Schoolstraat, naast het dorpshuis. Transformatie wordt voor deze oude schoollocatie nader onderzocht en hierbij wordt rekening gehouden met de beperkte omvang van het perceel en de ligging aan de dijk.

6.5 LOPENDE ONTWIKKELING

Er is één lopende ontwikkeling (buiten de kom) opgenomen op de Kansenkaart voor Spijk:

Spijkse Kweldijk 39b en 41
Deze ontwikkeling betreft een maatschappelijke functie.

6.6 ONTWIKKELKANSEN GEZONDHEID

Waar de mogelijkheid zich voordoet is het creëren van verbindingspaden een kans om ommetjes te kunnen wandelen. Dit bevordert beweging. Vooral tussen de Zuiderlingedijk en de Spijkse Kweldijk zijn verbindingen gewenst.

Het toevoegen van groen heeft een positief effect op de gezondheid van bewoners (zie 6.8). Hiermee is het toevoegen van groen in het dorp een kans.

Bij het mogelijk maken van nieuwe ontwikkelingen rondom de kern zal scherp gekeken worden naar de impact van de ontwikkeling op de gezondheid van de bewoners binnen de kaders die de gemeente daarbij heeft.

De gemeente onderkent de problematiek rondom de aanwezigheid van staalslakken ten zuiden van Spijk. Deze problematiek staat los van de Kansenkaart. De gemeente loopt hier een apart spoor voor.

6.7 ONTWIKKELKANSEN INFRASTRUCTUUR

Creëren van aantrekkelijke langzaamverkeersroutes om het lopen van ommetjes in en rondom de kern te bevorderen is een kans. Met namen bij ontwikkelingen tussen de Zuiderlingdedijk en de Spijkse Kweldijk is het een kans om doorsteekjes mogelijk te maken.

Veiliger maken van de fietsroute naar Spijk door het fietspad om te leggen bij de begraafplaats is een kans.

Om sluipverkeer niet aan te trekken wordt het verbeteren van doorstroming van het gemotoriseerde verkeer niet gezien als kans. De verbinding tussen Spijk en Gorinchem wordt verbeterd middels de aanleg van een rotonde.

Bij de ontwikkeling van woningbouwlocaties kan het noodzakelijk zijn de infrastructuur hierop aan te passen.

6.8 ONTWIKKELKANSEN WATEROPVANG EN HITTESTRESS

Bij de ontwikkeling van nieuwbouwprojecten moet rekening gehouden worden met waterberging. Het kan een kans zijn om extra water te bergen als er in de nabijheid wateroverlast wordt ervaren.

Tevens zal bij een herinrichting van de openbare ruimte en bij nieuwbouwprojecten aandacht zijn voor het plaatsen van bomen en begroeiing. Bomen zijn belangrijk om de levenskwaliteit te verbeteren. Bomen zorgen voor verkoeling (tegengaan hittestress), dat we ons prettig voelen en sneller naar buiten gaan, maar

zorgen ook voor betere luchtkwaliteit.

Het is het doel van de gemeente om in 2050 in iedere buurt een kroonbedekking van 30% te behalen. Deze norm is opgenomen in de 'Landelijke maatlat groene klimaatadaptieve gebouwde omgeving'. Dit percentage is ook onderdeel van de 3-30-300-regel van Cecil Konijnendijk[1]. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt namelijk dat vanaf dit punt de gezondheid van bewoners sterk verbetert.

Het verminderen van verharding in de openbare ruimte is hierbij een kans die naast het tegengaan van hittestress en wateroverlast ook zorgt voor een groener straatprofiel.

6.9 ONTWIKKELKANSEN NATUURONTWIKKELING EN RECREATIE

Het vergroenen van Spijk is zoals aangegeven is in 6.8 een kans. Met name op het plein voor het dorpshuis ligt hiervoor een grote kans.

Het behouden van waterlopen en de versterking van de groen-blauwe-dooradering van de open komgronden is een kans. Hiermee blijft de openheid en structuur van het landschap behouden en zorgen natuurvriendelijke oevers voor biodiversiteit. Harde dorpsranden landschappelijk inpassen is een kans.

Het leesbaar maken van de ontstaansgeschiedenis geeft betekenis aan de plek. Het is een kans om de rijke cultuurhistorie in te zetten als inspiratiekader bij ontwikkelingen. Uitzichtpunten kunnen hierbij ingezet worden.

Rondom de kern liggen gronden met bijzondere natuurwaarden. Het gebied langs de Linge maakt deel uit van het Natura 2000-gebied "Lingegebied & Diefdijk-Zuid". Het gebied ten zuiden van de Spijkse Kweldijk en ten oosten van de Spijksesteeg maken deel uit van het Gelders Natuur Netwerk en de Groene Ontwikkelingszone (provincie Gelderland). Deze drie gebieden zijn op de Kansenkaart gebundeld als kansen voor natuur. Voor specifieke informatie over deze gebieden kunnen de beleidsdocumenten van de provincie Gelderland worden geraadpleegd.

Natuurwaarden kunnen een kans betekenen ten aanzien van de ambities van de gemeente binnen de opgave Natuur, cultuur en recreatie en tevens een beperking vormen voor andere ambities, zoals de ambities binnen de opgave Wonen en voorzieningen.

De nabijheid van het Natura 2000-gebied brengt beperkingen met zich mee voor woningbouwontwikkelingen met betrekking tot het aspect stikstof.

6.10 ONTWIKKELKANSEN CULTUURHISTORIE

De aanwezigheid van cultuurhistorische en monumentale elementen vormen een belangrijke inspiratiebron voor ontwikkelingen in de kern. Het leesbaar maken van de ontstaansgeschiedenis van de kern geeft betekenis aan de plek.

Met name bij ontwikkelingen tussen de Zuiderlingedijk en de Spijkse Kweldijk en in het dorpshart is het een kans om de karakteristiek van de plek te behouden en te versterken. Voor meer informatie over deze gebieden kan het beleidsdocument "Erfgoed van gemeente West Betuwe" geraadpleegd worden.
De plek waar Het Huis Spijk gestaan heeft, aan de Linge, is en plek die herkenbaar gemaakt kan worden.

Spijk maakt deel uit van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. In paragraaf 4.5.3. is ingegaan op de ze verdedigingswerken. De hoofdverdedigingslijnen lopen niet direct langs de kom van het dorp. Bij ontwikkelingen is het leesbaar maken en houden van dit deel van de geschiedenis een kans.

[1] *De 3-30-300-regel stelt dat iedereen vanuit zijn huis 3 bomen van behoorlijke omvang moet kunnen zien, dat de kroonbedekking 30% moet zijn en dat de afstand tot een hoogwaardig park of groene ruimte niet meer dan 300 meter mag zijn, een wandeling van 5 tot 10 minuten. Het bijbehorende wetenschappelijk artikel: Konijnendijk, C.C. Evidence-based guidelines for greener, healthier, more resilient neighbourhoods: Introducing the 3–30–300 rule. J. For. Res. 34, 821–830 (2023)*

7 Kansenkaart Spijk

7.1 KANSENKAART SPIJK

Gezonde en leefbare leefomgeving
Op de Kansenkaart is invulling gegeven aan de opgave door ruimte te geven aan bewegen en groen. Vooral het creëren van doorsteekjes tussen de Zuiderlingedijk en de Spijkse Kweldijk is een kans om het maken van ommetjes bevorderen. Ten noorden en westen van Spijk liggen er kansen om bewegen te bevorderen langs de Linge. Bij ontwikkelingen zal nadrukkelijk aandacht moeten zijn of het mogelijk is om, middels het leggen van verbindingsroutes in het plangebied, een ommetje (toegankelijk voor mensen met een beperking) toe te voegen aan de wandelmogelijkheden in en rondom Spijk.

Wonen en voorzieningen
Er zijn in- en uitbreidingslocaties aangewezen die kansrijk zouden kunnen zijn voor woningbouw als de huidige functie vervalt. Dorps bouwen en landschappelijk inpassen is een vereiste.

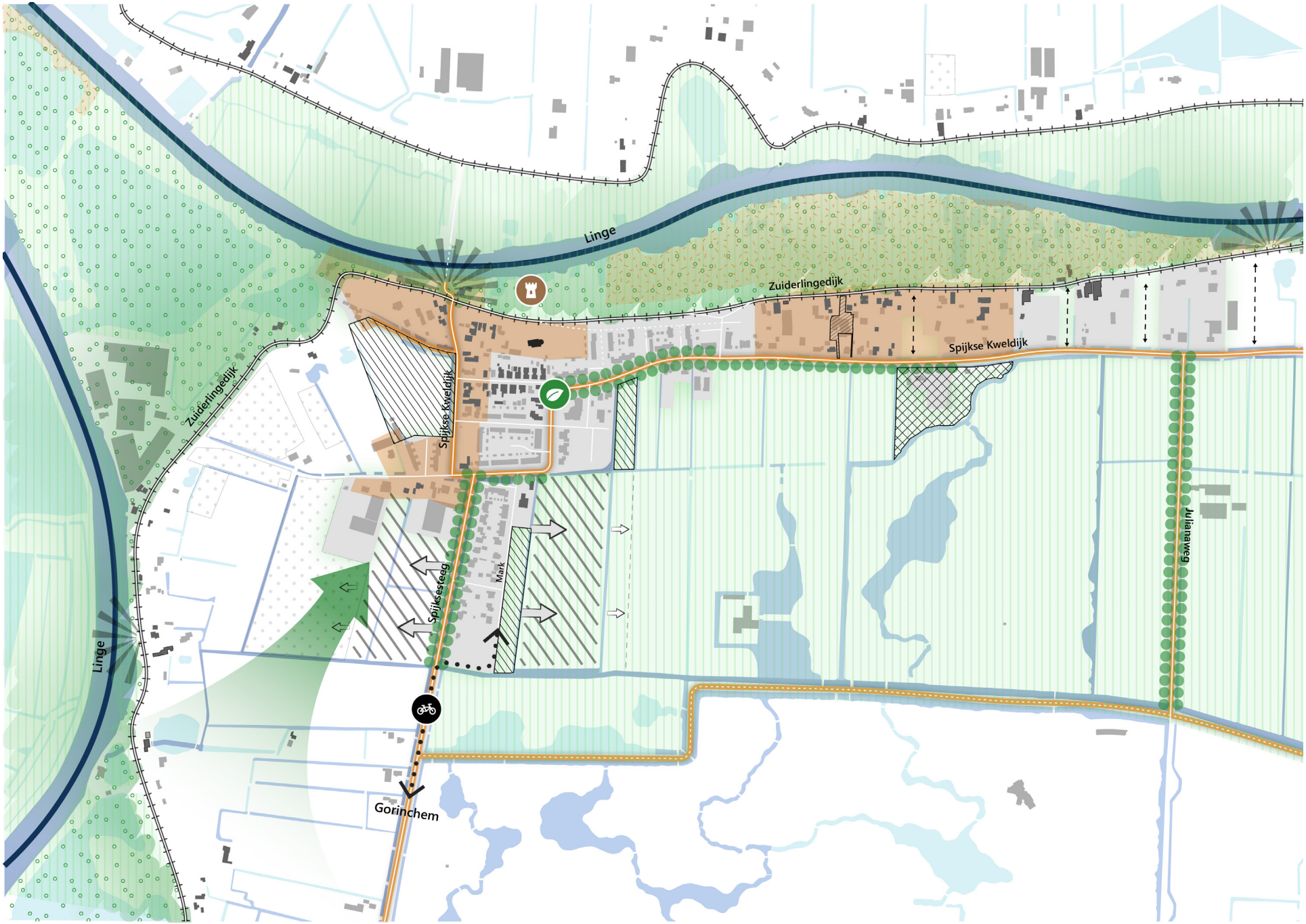
Mobiliteit en bereikbaarheid
Het verleggen van de fietsroute bij de begraafplaats is een kans voor het creëren van een verkeersluwe fietsroute.

Economie en ondernemerschap
Er zijn geen kansen met betrekking tot economie en ondernemerschap opgenomen op de Kansenkaart.

Energie en klimaat
Om hittestress en wateroverlast tegen te gaan is een vergroening van Spijk een kans. Dit kan gedaan worden door bij ontwikkelingen het groene karakter van het buitengebied de kern in te trekken, bestaande

Legenda

- Bestaande boomgaarden
- Bestaande watergangen, geordend (A/B/C)
- Bestaande bebouwing
- Bestaande bebouwing met historische waarde
- Bestaande bebouwing met monumentale waarde
- Historische gegroeide kern en linten
- Rivierwaterkerende dijk
- Historische wegenstructuur en binnenwaterkerende dijk
- Historische groenterreinen
- Waardevolle groen en/of natuur
- Beeldbepalend groen
- Doorzicht behouden/ creëren
- Uitzicht behouden/ creëren
- Lopende ontwikkeling
- Kansen voor woningbouw
- Ontwikkelingsrichting
- Kansen voor uitbreiden stedelijk gebied lange termijn
  Ontwikkeling voorstelbaar, indien aangrenzende woningbouwontwikkeling is gerealiseerd
- Kansen voor inbreiden woningbouw
  Indien huidige functie op deze locatie komt te vervallen.
- Transformatielocatie
- Kansen voor natuur
- Kansen voor natuurbeleving langs de Linge
- Kansen voor groene dooradering
  Indien deze samenvalt met een andere kans dan dient bij de uitwerking rekening gehouden te worden met de groenbeleving van het omringende landschap.
- Kansen voor vergroening
- Kansen voor het leesbaar houden van cultuurhistorie
- Kansen voor het verbeteren van de verkeersveiligheid voor het langzamere verkeer

Kansenkaart Spijk

(beeldbepalende) bomen(lanen) te behouden en te versterken en bij (her)ontwikkelingen en herinrichtingen groen toe te voegen conform de 3-30-300-regel[1].

Bij de ontwikkeling van nieuwbouwprojecten moet rekening gehouden worden met waterberging. Het herkenbaar houden van de strokenverkaveling en het patroon van waterlopen is een kans om het landschap leesbaar te houden.

Natuur, cultuur en recreatie

In combinatie met woningbouw is het realiseren van zachte, groene dorpsranden een kans. Rondom de kern liggen gronden met bijzondere natuurwaarden. Het Natura 2000-gebied "Lingegebied & Diefdijk-Zuid", het Gelders Natuur Netwerk en de Groene Ontwikkelingszone (provincie Gelderland) zijn rondom te kern gelegen. Deze gebieden zijn op de Kansenkaart gebundeld als kansen voor natuur.

Bij de (her)inrichting van bebouwde gebieden is er de kans om biodiversiteit toe te voegen en meer groen in het straatprofiel te plaatsen zodat Spijk in 2050 gaat voldoen aan de 3-30-300-regel[1]. Bij gebouwde ontwikkelingen zijn bodem en water sturend.

De cultuurhistorische context van Spijk een kans die aangegrepen kan worden om de karakteristiek te behouden en leesbaar te maken. Het leesbaar maken van de ligging van het Huis Spijk is hier een voorbeeld van.

Spijk maakt deel uit van de Nieuwe Hollandse Waterlinie. In paragraaf 4.5.3. is ingegaan op deze verdedigingswerken. De hoofdverdedigingslijnen uit 1815, 1880 en 1915 lopen op geruime afstand van de kom. De kom is gelegen aan de 'veilige' zijde van de linie.

7.2 UITVOERINGSPARAGRAAF

De Kansenkaart is net als de Omgevingsvisie een richtinggevend beleidsstuk. Indien een initiatief niet past binnen de regels van het Omgevingsplan zal de gemeente bepalen of het toch wenselijk is het initiatief mogelijk te maken. De inhoud van de Kansenkaart weegt zwaar mee bij deze afweging, maar het is ook mogelijk om af te wijken van de Kansenkaart. Een initiatief zal dan een grote bijdrage aan een maatschappelijk en/of algemeen belang moeten opleveren.

Voor het indienen van een kleinschalig initiatief kan een concept verzoek via het Omgevingsloket van het DSO worden ingediend. Voor grotere afwijkingen kan een principeverzoek aan het college van burgemeester en wethouders worden gestuurd. Indien medewerking aan een initiatief wordt verleend, zullen altijd de wettelijke procedures uit de Omgevingswet moeten worden doorlopen.

De Kansenkaart is in de lijn van de Omgevingsvisie een beleidsstuk en vormt een toetsingskader voor initiatieven met een ruimtelijk kader. Een initiatief dat past binnen de uitgangspunten van de Kansenkaart hoeft niet meer getoetst te worden op wenselijkheid. Een initiatief waarvoor de Kansenkaart geen basis biedt zal getoetst worden op wenselijkheid en bijdrage aan maatschappelijk en algemeen belang. Er bestaat dan de mogelijkheid beargumenteerd af te wijken van de beleidslijn. Afhankelijk van de omvang van een initiatief is de route "concept verzoek in het DSO" of een principeverzoek gericht aan het college van B&W. Voor het daadwerkelijk ontwikkelen en realiseren van een initiatief zullen altijd de noodzakelijke wettelijke en formele procedures doorlopen moeten worden.

Ruimtelijke ontwikkelingen kennen een relatief lange doorlooptijd. In Nederland is de gemiddelde doorlooptijd van idee tot oplevering ongeveer 7 jaar. Om een structurele inbedding van de ruimtelijke mogelijkheden in de kern een basis te bieden is de werkingsduur van de Kansenkaart 10 jaar met 4-5 jaar na inwerking treden een tussentijdse monitoring en indien noodzakelijk een tussentijdse actualisatie.

Op basis van de Kansenkaart zijn voor Spijk de volgende maatregelen geformuleerd:

- het zorgdragen voor een fietspad langs de Spijksesteeg ten behoeve van de verkeersveiligheid;
- het mogelijk maken van minimaal 30 woningen voor 2030;
- een ontwikkeling tot en met 5 woningen alleen als wenselijk te beoordelen indien het inbreiding of herontwikkeling van bestaande bebouwing in het buitengebied betreft.

[1] *zie paragraaf 6.8*

